

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 4. oktobrī
(OR. en)

13134/22

**Starpiestāžu lieta:
2022/0302(COD)**

JUSTCIV 122
JAI 1265
CONSOM 249
COMPET 759
MI 710
FREMP 201
CODEC 1407
TELECOM 391
CYBER 315
DATAPROTECT 268

PRIEKŠLIKUMS

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2022. gada 29. septembris

Saņēmējs: Padomes Ģenerālsekretariāts

K-jas dok. Nr.: COM(2022) 495 final

Temats: Priekšlikums - EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA par atbildību par defektīviem produktiem

---

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2022) 495 *final*.

Pielikumā: COM(2022) 495 *final*

Briselē, 28.9.2022.
COM(2022) 495 final

2022/0302 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA

par atbildību par defektīviem produktiem

(Dokuments attiecas uz EEZ)

{SEC(2022) 343 final} - {SWD(2022) 315 final} - {SWD(2022) 316 final} -
{SWD(2022) 317 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

1.1. Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Šis paskaidrojuma raksts papildina priekšlikumu direktīvai par atbildību par defektīviem produktiem, ar ko atceļ Direktīvu 85/374/EEK¹ (Produktatbildības direktīva, PAD).

PAD mērķis ir izveidot ES līmeņa sistēmu, kas nodrošinātu, ka personas, kam defektīvu produktu rezultātā ir radušies miesas bojājumi vai kaitējums īpašumam, saņem kompensāciju. Kopš PAD pieņemšanas 1985. gadā ir būtiski mainījies tas, kā produktus ražo, izplata un ekspluatē, kā arī ir modernizēti produktu drošuma un tirgus uzraudzības noteikumi. Pašlaik notiek zaļā un digitālā pārkārtošanās, kas Eiropas sabiedrībai un ekonomikai dos milzīgus ieguvumus, pagarinot materiālu un produktu kalpošanas laiku, piemēram, tos pārāžojot vai palielinot produktivitāti un ērtību, pateicoties viedproduktiem un mākslīgajam intelektam.

PAD² izvērtējumā, ko 2018. gadā veica Komisijas Normatīvās atbilstības un izpildes programmas (*REFIT*) ietvaros, tika secināts, ka kopumā PAD ir iedarbīgs un relevants instruments. Tomēr direktīvai ir arī vairāki trūkumi:

- juridiski nebija skaidrs, kā vairākas desmitgades vecās PAD definīcijas un jēdzienus piemērot produktiem modernajā digitālajā ekonomikā un aprītes ekonomikā (piemēram, programmatūrai un produktiem, kuru darbībai ir vajadzīga programmatūra vai digitāli pakalpojumi, piemēram, viedierīcēm un autonomiem transportlīdzekļiem);
- sarežģītās lietās (piemēram, lietās, kur iesaistītas zāles, viedprodukti vai produkti, kuros izmanto mākslīgo intelektu) pierādīšanas pienākums (proti, vajadzība pirms kompensācijas saņemšanas pierādīt, ka produkts ir defektīvs un ka tas izraisījis kaitējumu) aizskartajām personām bija apgrūtinošs;
- noteikumi pārmērīgi ierobežoja iespēju iesniegt kompensācijas prasības (piemēram, saskaņā ar PAD nebija iespējams saņemt kompensāciju par kaitējumu īpašumam par summu, kura mazāka par 500 EUR).

Direktīvas trūkumi jauno digitālo tehnoloģiju jomā tika sīkāk analizēti arī Baltajā grāmatā par mākslīgo intelektu³, pievienotajā ziņojumā par atbildību attiecībā uz mākslīgo intelektu, lietu internetu un robotiku⁴ un Atbildības un jauno tehnoloģiju ekspertu grupas ziņojumā⁵. Arī Eiropas Parlaments ir uzsvēris vajadzību pieņemt digitālajai pasaulei pielāgotus noteikumus par atbildību, kuri nodrošinātu patiesu augsta līmeņa patērētāju aizsardzību, vienlīdzīgus

¹ Padomes Direktīva 85/374/EEK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz atbildību par produktiem ar trūkumiem (OV L 210, 7.8.1985., 29. lpp.).

² Produktatbildības direktīvas izvērtējums, [SWD\(2018\)157](#).

³ [Eiropas Komisija \(2020\), *Baltā grāmata par mākslīgo intelektu. Eiropiska pieeja — izcilība un uzticēšanās* \(COM\(2020\) 65 final\)](#).

⁴ [Eiropas Komisija \(2020\), *Ziņojums par mākslīgo intelektu, lietu internetu un robotiku drošuma un atbildības aspektā* \(COM\(2020\) 64 final\)](#).

⁵ [Atbildības un jauno tehnoloģiju ekspertu grupa \(2019\), *ziņojums Liability for artificial intelligence and other emerging digital technologies*](#).

konkurences apstākļus un juridisko noteiktību visiem uzņēmumiem, vienlaikus nepieļaujot lielas izmaksas un risku maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) un jaunuzņēmumiem⁶.

PAD pārskatīšanas mērķis ir nodrošināt iekšējā tirgus darbību, preču brīvu apriti, neizkropļotu konkurenci starp tirgus dalībniekiem un augstu patērētāju veselības un īpašuma aizsardzības līmeni. Šā priekšlikuma konkrētie mērķi ir šādi:

- nodrošināt, ka noteikumi par atbildību atspoguļo digitālā laikmeta un aprites ekonomikas produktu būtību un radīto risku;
- ņemot vērā, ka patērētāji produktus no trešām valstīm aizvien biežāk iegādājas tieši un šajā gadījumā nav ES reģistrēta izgatavotāja vai importētāja, nodrošināt, ka vienmēr ir ES reģistrēts uzņēmums, kuru var saukt pie atbildības par defektīviem produktiem, kas no trešo valstu izgatavotājiem iegādāti tieši;
- atvieglot pierādīšanas pienākumu sarežģītās lietās un mazināt ierobežojumus prasību iesniegšanai, vienlaikus panākot taisnīgu līdzsvaru starp izgatavotāju, aizskarto personu un patērētāju vispārējām leģitīmām interesēm; un
- nodrošināt juridisko noteiktību, labāk saskaņojot PAD ar jauno tiesisko regulējumu, kas izveidots ar Lēmumu Nr. 768/2008/EK⁷, un ar produktu drošuma noteikumiem, kā arī kodificējot ar PAD saistīto judikatūru.

1.2. Saskaņība ar spēkā esošajiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā

Katrā dalībvalstī ir savs nacionālais atbildības režīms, un tie paredz vairāk situāciju, kurās var iesniegt kompensācijas prasības, nekā PAD: prasības var iesniegt pret plašāku atbildīgo personu loku un par daudzveidīgāku kaitējumu. Šīs prasības attiecas gan uz pakalpojumiem, gan uz produktiem, un bieži prasības iesniegšanai tiek dots vairāk laika. Tomēr aizskartajām personām ir jāpierāda pārkāpēja vaina⁸, kas netiek prasīts saskaņā ar PAD. PAD ir režīms, kas paredz atbildību neatkarīgi no vainas, un tā neskar šīs tiesības, un tāpēc PAD ir saskaņīga ar plašākajiem nacionālajiem režīmiem. Turklāt ES līmenī pastāv vēl daži citi instrumenti, kas attiecas uz atbildību un ir aprakstīti tālāk.

- Preču pārdošanas akts⁹ un Digitālā satura un digitālo pakalpojumu direktīva¹⁰ dod patērētājiem tiesības uz kompensāciju, proti, nomaiņu, remontu vai atlīdzināšanu, kad preces, ieskaitot digitālo saturu vai digitālu pakalpojumu, neatbilst līgumam vai nedarbojas pareizi. Minētie tiesību akti attiecas uz **līgumisku atbildību**, bet PAD — uz ražotāju ārpuslīgumisku atbildību par aizskārumu/kaitējumu, ko radījis drošuma trūkums.

⁶ Eiropas Parlamenta 2020. gada 20. oktobra rezolūcija ar ieteikumiem Komisijai par mākslīgajam intelektam piemērojamo civiltiesiskās atbildības režīmu, 2020/2014(INL).

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 768/2008/EK (2008. gada 9. jūlijs) par produktu tirdzniecības vienotu sistēmu un ar ko atceļ Padomes Lēmumu 93/465/EEK (OV L 218, 13.8.2008., 82. lpp.).

⁸ Atkarībā no apstākļiem prasību par atbildību neatkarīgi no vainas, kuras gadījumā nav jāpierāda vaina, cietušie var iesniegt arī valsts līmenī, piemēram, vairumā dalībvalstu var iesniegt prasības pret automašīnu īpašniekiem.

⁹ Direktīva (ES) 2019/771 par atsevišķiem preču pārdošanas līgumu aspektiem.

¹⁰ Direktīva (ES) 2019/770 par dažiem digitālā satura un digitālo pakalpojumu piegādes līgumu aspektiem.

- Vispārīgā datu aizsardzības regula (VDAR)¹¹ attiecas uz **datu apstrādātāju un datu pārziņu atbildību** par materiālu vai nemateriālu kaitējumu, ko radījusi VDAR neatbilstoša datu apstrāde, bet PAD priekšlikumā kompensācija ir paredzēta tikai par materiāliem zaudējumiem, ko izraisījusi nāve, personisks aizskārums, kaitējums īpašumam un datu zudums vai bojāšana.
- Direktīvā par **atbildību vides jomā**¹² ir paredzēts satvars vidiska kaitējuma novēršanai un atlīdzināšanai. Šī direktīva risina jautājumus par ekoloģisko kaitējumu, piemēram, kaitējumu aizsargājamām sugām un dabiskām dzīvotnēm, nodalot to no kaitējuma privātpašumam, ko aptver PAD.

ES produktu drošuma tiesību aktu mērķis ir nodrošināt, ka iekšējā tirgū nonāk tikai droši produkti. Ja uz tiem attiecas nozaru tiesību akti (piemēram, par mašīnām, zālēm, rotaļlietām, radioiekārtām), produktiem jāatbilst drošuma un veselības pamatprasībām, kas izklāstītas minētajos aktos. Pretējā gadījumā uz tiem attiecas Produktu vispārējā drošuma direktīva¹³, un tiem ir jābūt drošiem¹⁴. Drošuma noteikumu izpildi panāk ar tirgus uzraudzības noteikumiem¹⁵, kuri nodrošina patērētāju aizsardzību, apturot neatbilstošu produktu apriti vai panākot to atbilstību. Produktu drošuma tiesību aktos nav konkrētu noteikumu par uzņēmumu atbildību, tomēr tie atsaucas uz faktu, ka tad, kad defektīvs produkts rada kaitējumu, piemēro PAD. Tāpēc produktu drošums un produktatbildība ir savstarpēji papildinoši mehānismi, kuru mērķis ir panākt funkcionējošu vienoto preču tirgu, kurā ir augsts drošuma līmenis. Pašlaik notiek sarunas par vairākiem tiesību aktu priekšlikumiem produktu drošuma jomā.

- **Mākslīgā intelekta akta**¹⁶ mērķis ir nodrošināt, ka augsta riska mākslīgā intelekta sistēmas atbilst drošuma un pamattiesību prasībām (tādām kā datu pārvaldība, pārredzamība, cilvēka virsvadība). PAD priekšlikums nodrošinās, ka tad, kad mākslīgā intelekta sistēmas ir defektīvas un rada miesas bojājumus, kaitējumu īpašumam vai datu zudumu, ir iespējams prasīt kompensāciju no mākslīgā intelekta sistēmas nodrošinātāja vai no izgatavotāja, kas šādu sistēmu integrējis citā produktā.
- **Mašīnu regulas**¹⁷ priekšlikums un **Ražojumu vispārēja drošuma regulas**¹⁸ (RVDR) priekšlikums, ar kuriem pārskata esošo Mašīnu direktīvu un Produktu vispārēja drošuma direktīvu, paredz savās attiecīgajās nozarēs risināt digitalizācijas radīto risku produktu drošuma jomā, bet ne atbildības jomā. RVDR priekšlikumā tiešsaistes starpniecības pakalpojumu sniedzējiem ir paredzēti papildu pienākumi, lai cīnītos pret nedrošu produktu pārdošanu tiešsaistē. Nesen pieņemtajā **Digitālo**

¹¹ Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (VDAR).

¹² Direktīva 2004/35/EK par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atlīdzināšanu.

¹³ Direktīva 2001/95/EK.

¹⁴ Papildus nozaru tiesību aktiem un Produktu vispārējā drošuma direktīvai ir arī noteiktām tehnoloģijām piemērojami, bet horizontāli produktu drošuma tiesību akti, jo īpaši rosinātais Mākslīgā intelekta akts.

¹⁵ Noteikti ar Regulu (ES) 2019/1020 par tirgus uzraudzību.

¹⁶ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, kas nosaka saskaņotas normas mākslīgā intelekta jomā (Mākslīgā intelekta akts) (COM(2021) 206 final).

¹⁷ COM(2021) 202 final.

¹⁸ COM(2021) 346 final, kas aizstās PVDD un Padomes Direktīvu 87/357/EEK.

pakalpojumu aktā¹⁹ ir izklāstīti horizontāli noteikumi par tiešsaistes starpniecības pakalpojumu sniedzējiem, kas ietver arī tiešsaistes tirdzniecības vietas. Ja tiešsaistes platformas izgatavo, importē vai izplata defektīvus produktus, tās var saukt pie atbildības ar tādiem pašiem noteikumiem kā ekonomikas dalībniekus. Ja tiešsaistes platformas produktu pārdošanas darījumā starp tirgotājiem un patērētājiem rīkojas tikai kā starpnieki, tām piemēro Digitālo pakalpojumu aktā paredzēto nosacīto atbrīvojumu no atbildības. Neviens no minētajiem pasākumiem neattiecas uz atbildību par defektīviem produktiem. Digitālo pakalpojumu aktā ir noteikts, kādos gadījumos platformas, kas rīkojas kā starpnieki, var tikt atbrīvotas no atbildības.

Kiberdrošības jomā Kiberdrošības akts²⁰ un deleģētais akts²¹, kas pieņemts atbilstoši Radioiekārtu direktīvai²², ir paredzēti, lai mazinātu jebkādu kiberdrošības risku, tomēr tie neregulē izgatavotāju atbildību. Nesen publicētais **Kibernoturības akta** priekšlikums²³ pamatojas uz esošajiem noteikumiem, lai stimulētu izgatavotājus un programmatūras izstrādātājus mazināt kiberdrošības risku, bet tas nerisina atbildības jautājumus.

Kas attiecas uz aprites ekonomiku, 2020. gada aprites ekonomikas rīcības plāna²⁴ ietvaros tika paziņots par ilgtspējīgu produktu rīcībpolitiku, kuras mērķis ir nodrošināt augstas kvalitātes, funkcionālus un drošus produktus, kas izstrādāti atkalizmantošanai, remontēšanai, pārražošanai un augstas kvalitātes reciklēšanai. Rīcības plānā nav apskatīti pasākumi attiecībā uz atbildību par defektīviem produktiem.

Vienā paketē ar šo priekšlikumu pieņemtajā direktīvas projektā par nelīgumisku, **no vainas atkarīgu civiltiesiskās atbildības noteikumu piemērošanu mākslīgajam intelektam** tiek atvieglota piekļuve informācijai un atvieglots pierādīšanas pienākums tādu kompensācijas prasību gadījumā, kas iesniegtas saskaņā ar nacionālu no vainas atkarīgas atbildības režīmu, ja noteiktas mākslīgā intelekta sistēmas ir iesaistītas kaitējuma radīšanā. Nav pārklāšanās ar prasībām, ko iesniedz saskaņā ar PAD.

1.3. Saskaņība ar citām Savienības politikas jomām

Šis priekšlikums atbilst Komisijas prioritātēm darīt Eiropu gatavu digitālajam laikmetam un veidot nākotnei atbilstošu ekonomiku, kas darbojas iedzīvotāju labā²⁵.

Lai līdz minimumam samazinātu risku, kas saistīts ar **digitālajām tehnoloģijām**, un uzlabotu produktu drošumu, ES modernizē noteikumus par mašīnām, radioiekārtām un produktu vispārējo drošumu, kā arī rada jaunus noteikumus par drošām un uzticamām mākslīgā

¹⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) .../... par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu (digitālo pakalpojumu tiesību akts), ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK (COM(2020) 825 final).

²⁰ Regula (ES) 2019/881 par *ENISA* (Eiropas Savienības Kiberdrošības aģentūra) un par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju kiberdrošības sertifikāciju, un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 526/2013 (Kiberdrošības akts) (OV L 151, 7.6.2019., 15.–69. lpp.).

²¹ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2022/30 (2021. gada 29. oktobris), kas papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/53/ES attiecībā uz minētās direktīvas 3. panta 3. punkta pirmās daļas d), e) un f) punktā norādīto pamatprasību piemērošanu.

²² Radioiekārtu direktīvas 2014/53/ES 3. panta 3. punkta e) un f) apakšpunkts.

²³ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par horizontālām kiberdrošības prasībām produktiem ar digitāliem elementiem un ar ko groza Regulu (ES) 2019/1020 (COM(2022) 454 final).

²⁴ [Aprite ekonomikas rīcības plāns](#), 2020. gada marts.

²⁵ COM(2020) 67 final.

intelekta sistēmām²⁶. Šis priekšlikums papildina šo uz principu “digitāls pēc noklusējuma” balstīto modernizācijas procesu, nodrošinot, ka gadījumos, kad produkti izraisa kaitējumu, aizskartās personas var būt pārliecinātas, ka to tiesības uz kompensāciju tiks ievērotas, bet uzņēmumiem ir juridiskā noteiktība par atbildības risku savas darbūm darbības laikā. Skatot kopumā, šiem modernizācijas pasākumiem būtu jāsniedz Eiropai labāka iespēja īstenot digitālo pārkārtošanos, kas dod labumu cilvēkiem. Šiem centieniem būtu jāsekmē taisnīga un konkurencē balstīta ekonomika un netraucēta vienotā tirgus darbība. Visu lielumu un nozaru uzņēmumiem būtu jāspēj konkurēt ar vienlīdzīgiem nosacījumiem un attīstīties, kā arī tirgot un izmantot digitālās tehnoloģijas, produktus un pakalpojumus tādā mērogā, kas sekmē to produktivitāti un globālo konkurētspēju.

Jo īpaši attiecībā uz mākslīgo intelektu šis priekšlikums, pirmkārt, apliecina, ka mākslīgā intelekta sistēmas un preces, kuru darbību nodrošina mākslīgais intelekts, ir produkti, un tāpēc tās ietilpst PAD darbības jomā, proti, gadījumos, kad defektīvs mākslīgais intelekts izraisa kaitējumu, ir pieejama kompensācija un aizskartajai personai nav jāpierāda izgatavotāja vaina (tieši tāpat kā jebkura cita produkta gadījumā). Otrkārt, priekšlikumā ir skaidri norādīts, ka pie atbildības var saukt ne tikai aparatūras izgatavotājus, bet arī programmatūras nodrošinātājus un tādu digitālo pakalpojumu sniedzējus, kas ietekmē produkta darbību (piemēram, navigācijas pakalpojumi autonomā transportlīdzeklī). Treškārt, šis priekšlikums nodrošina, ka izgatavotājus var saukt pie atbildības par izmaiņām, ko tie izdara produktos, kas jau laisti tirgū, arī tad, ja šādas izmaiņas ierosina programmatūras atjauninājumi vai mašīnmācīšanās. Ceturtkārt, ar pārskatīto PAD tiek atvieglots pierādīšanas pienākums sarežģītās lietās, kas var ietvert noteiktus gadījumus, kuros iesaistītas mākslīgā intelekta sistēmas, kā arī tad, ja produkti neatbilst drošuma prasībām. Šādi tā lielā mērā reaģē uz Eiropas Parlamenta aicinājumiem²⁷ nodrošināt, ka noteikumi par atbildību ir pielāgoti mākslīgajam intelektam. Minētās izmaiņas papildina paralēls priekšlikums direktīvai par no vainas atkarīgu atbildību saistībā ar mākslīgo intelektu, kura mērķis ir panākt, ka tad, ja aizskartajai personai, lai saņemtu kompensāciju saskaņā ar valsts tiesību aktiem, ir jāpierāda, ka kāds bija vainojams mākslīgā intelekta sistēmas izraisītā kaitējumā, pierādīšanas pienākumu var atvieglot, ja tiek izpildīti noteikti nosacījumi.

Aprites ekonomikā darbūm darbības modeļi, kuros produkti tiek modificēti vai modernizēti, kļūst aizvien populārāki un ir kļuvuši par centrālo elementu ES centienos panākt ilgtspējas un atkritumu daudzuma samazināšanas mērķu izpildi atbilstoši Eiropas zaļajam kursam un Eiropas Klimata aktam²⁸. Šā priekšlikuma mērķis ir pastiprināt centienus, kas tiek izdarīti, piemēram, ar Ilgtspējīgu produktu iniciatīvu²⁹, nodrošinot, ka patērētājiem ir tikpat nepārprotamas tiesības uz kompensāciju par defektīvu modificētu produktu izraisītu

²⁶ Plašāku informāciju sk. 1.2. iedaļā.

²⁷ Eiropas Parlamenta 2020. gada 20. oktobra rezolūcija ar ieteikumiem Komisijai par mākslīgajam intelektam piemērojamo civiltiesiskās atbildības režīmu, 2020/2014(INL).

²⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp).

²⁹ [Ilgtspējīgu produktu iniciatīva \(europa.eu\)](https://europa.eu).

kaitējumu kā pilnīgi jaunu produktu gadījumā, un panākot juridisko skaidrību, kas industrijai vajadzīga, lai sāktu apgūt apritīgus darījumdarbības modeļus.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

Tāpat kā Direktīva 85/374/EEK, šis priekšlikums pamatojas uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 114. pantu (iepriekš Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 95. pants, Eiropas Ekonomikas kopienas dibināšanas līguma 100. pants). Tas ir tāpēc, ka tā mērķis ir saskaņot valstu noteikumus, lai sekmētu preču brīvu apriti, tādējādi panākot vienlīdzīgus konkurences apstākļus uzņēmumiem iekšējā tirgū un nodrošinot patērētāju aizsardzību.

• Subsidiaritāte

Izvērtējumā tika secināts, ka ES produktatbildības noteikumi, kas papildinātu ES produktu drošuma noteikumus, nestu neapstrīdamu pievienoto vērtību³⁰. Noteikumi par to, ka personām, kam defektīvi produkti radījuši kaitējumu, jāsaņem kompensācija, pastiprina ES produktu drošuma noteikumus. Abiem noteikumu kopumiem ir vienāds rīcībpolitiskais mērķis — funkcionējošs preču iekšējais tirgus, kas nodrošina augsta līmeņa patērētāju aizsardzību, un abi šie noteikumu kopumi ir jāmodernizē.

Šis priekšlikums nodrošinās juridisko noteiktību par šādiem aspektiem: i) tas, kādi produkti, uzņēmumi un kaitējuma veidi ietilpst PAD darbības jomā; ii) atbilstošs līdzsvars starp izgatavotāju un patērētāju interesēm visā ES. Ja nebūtu vienota noteikumu kopuma par kompensāciju personām, kam defektīvi produkti radījuši kaitējumu, izgatavotājiem būtu jāsaskaras ar 27 dažādiem noteikumu kopumiem. Tas novestu pie neviendabīga patērētāju aizsardzības līmeņa un izkropļotu konkurenci starp dažādu dalībvalstu uzņēmumiem.

• Proporcionalitāte

Ar šo priekšlikumu tiek panākts rūpīgi izsvērts līdzsvars starp industrijas un patērētāju interesēm, kā skaidrots ietekmes novērtējuma 8. iedaļā. Priekšlikums sniedz juridisko noteiktību par to, uz kādiem produktiem un uzņēmumiem attiecas atbildība neatkarīgi no vainas. Tas arī stimulēs visus uzņēmumus, ieskaitot trešo valstu izgatavotājus, ES tirgū laist tikai drošus produktus, lai izvairītos no atbildības iestāšanās. Tas, savukārt, palielinās produktu drošumu.

Priekšlikums arī nodrošinās, ka cilvēkiem ir tāds pats aizsardzības līmenis neatkarīgi no tā, vai defektīvais produkts, kas rada kaitējumu, ir materiāls vai digitāls. Paplašinot ES produktatbildības režīma darbības jomu, lai nepārprotami iekļautu programmatūras nodrošinātājus, uzņēmumus, kas veic būtiskas modifikācijas produktos, pilnvarotos pārstāvjus un izpildes pakalpojumu sniedzējus, aizskartajām personām būs labāka iespēja saņemt kompensāciju par radušos kaitējumu, savukārt uzņēmumiem būs vienlīdzīgi konkurences apstākļi. Ietverot materiālus zaudējumus, kas radušies datu zuduma, iznīcināšanas vai bojāšanas dēļ, priekšlikumā tiek atzīta datu nozīme digitālajā laikmetā. Tomēr priekšlikums

³⁰ Produktatbildības direktīvas izvērtējums, [SWD\(2018\)157](#), 60. lpp.

nav plašāks, nekā nepieciešams, un tāpēc tajā nav apskatīti citi kaitējuma veidi, piemēram, privātuma aizskārumi vai diskriminācija, ko būtu pienācīgāk novērst ar citu tiesību aktu palīdzību.

Šis priekšlikums arī radīs lielāku juridisko noteiktību un panāks vienmērīgāku patērētāju aizsardzību visā ES. Sarežģītās lietās pierādīšanas pienākums tiks taisnīgāk sadalīts starp aizskartajām personām un izgatavotājiem, palielinot iespēju, ka kompensācijas prasība būs sekmīga. Tomēr pierādīšanas pienākums netiks apvērsts, jo tas pakļautu izgatavotājus daudz lielākam atbildības riskam un varētu apgrūtināt inovāciju, iespējams, arī izraisot augstākas produktu cenas un ierobežotu piekļuvi novatoriskiem produktiem.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Šis priekšlikums ir sagatavots direktīvas formā, kas ļauj dalībvalstīm elastīgi un saskaņoti iekļaut tās noteikumus valsts sistēmās. Tas ir svarīgi, jo priekšlikumā izklāstītie noteikumi cieši mijiedarbojas ar valstu civillikumiem un ir dziļi integrēti valstu tiesību sistēmās. Ar šo priekšlikumu plānots pilnībā aizstāt PAD. Tika uzskatīts, ka izmaiņu iestrādāšana PAD, to pārstrādājot vai grozot, nebūtu lietderīga, ņemot vērā vajadzību mainīt gandrīz visus pantus.

3. **EX POST IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI**

- **Ex post izvērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaudes**

PAD³¹ izvērtējumā 2018. gadā tika secināts, ka kopumā PAD ir iedarbīgs un relevants instruments, bet tam ir vairāki trūkumi (sk. 1.1. iedaļu).

Šos konstatējumus ņēma vērā, sagatavojot šo priekšlikumu papildinošo ietekmes novērtējumu.

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Sagatavojot šo priekšlikumu, Komisija apspriedās ar plašu ieinteresēto personu loku, ieskaitot ES un valstu patērētāju asociācijas un pilsoniskās sabiedrības organizācijas, industrijas asociācijas, uzņēmumus, apdrošināšanas asociācijas, juridiskās firmas, akadēmiskus ekspertus, sabiedrības locekļus un valstu iestādes. Apspriešanās darbības ietvēra sākotnējo ietekmes novērtējumu³², 12 nedēļas ilgu sabiedrisko apspriešanu, kuras laikā tika iesniegta 291 atbilde, ieinteresēto personu darbseminārus, darbsemināru ar dalībvalstīm, kā arī mērķorientētu apspriešanos un sarunas ar ieinteresētajām personām, ko veica neatkarīgs konsultants.

Kopsavilkums par ieinteresēto personu atbildēm saistībā ar katru konkrēto PAD pārskatīšanas mērķi ir sniegts tālāk.

---

³¹ Produktatbildības direktīvas izvērtējums, [SWD\(2018\)157](#).

³² [Civiltiesiskā atbildība — atbildības noteikumu pielāgošana digitālajam laikmetam un mākslīgajam intelektam \(europa.eu\)](#).

- **Mērķis nodrošināt, ka noteikumi par atbildību atspoguļo digitālā laikmeta produktu veidus un radīto risku**
  - Vairums ieinteresēto personu atbalstīja precizējumu, ka programmatūra ir produkts, kas ietilpst PAD darbības jomā. Tomēr vairums industrijas ieinteresēto personu rosināja to skaidrot nesaistošās vadlīnijās, nevis pārskatot PAD. Visas ieinteresēto personu grupas kopumā piekrita, ka produktu varētu uzskatīt par defektīvu, ja tam ir kibersdrošības ievainojamības. Sabiedriskajā apspriešanā 70 % respondentu atbalstīja iespēju izgatavotājus saukt pie atbildības par tādu programmatūras drošības atjauninājumu nenodrošināšanu, kas vajadzīgi šādu ievainojamību novēršanai.
  - Industrijas ieinteresētās personas iebilda pret to, ka PAD tiktu iekļauta atbildība neatkarīgi no vainas attiecībā uz datu aizsardzības pārkāpumiem. Daļēji tas bija tāpēc, ka par šādiem pārkāpumiem jau var saņemt kompensāciju saskaņā ar citiem tiesību aktiem, piemēram, VDAR. Tomēr patērētāju organizācijas, publiskās iestādes un NVO šādam variantam pauda diezgan lielu atbalstu.
  - Visas ieinteresēto personu grupas kopumā atbalstīja iespēju saukt pie atbildības ekonomikas dalībniekus, kas veic būtiskas modifikācijas produktos, ja šādi modificētie produkti ir defektīvi un izraisa kaitējumu.
- **Mērķis nodrošināt, ka attiecībā uz produktiem, kas ir defektīvi un kas iegādāti no ražotājiem ārpus ES, vienmēr ir ES reģistrēta atbildīgā persona**

Sabiedriskajā apspriešanā 64 % visu respondentu piekrita vai ļoti lielā mērā piekrita, ka PAD būtu jānodrošina patērētāju aizsardzība, ja produkti, kas ir defektīvi un kas no trešām valstīm iegādāti tieši, izraisa kaitējumu un nav ES reģistrēta izgatavotāja vai importētāja. Bija atšķirīgi viedokļi par to, vai vajadzētu būt iespējai saukt pie atbildības trešās valsts izgatavotāja pilnvaroto pārstāvi, izpildes pakalpojumu sniedzēju vai tiešsaistes tirdzniecības vietu.

- **Mērķis atvieglot pierādīšanas pienākumu sarežģītās lietās un mazināt ierobežojumus prasību iesniegšanai, vienlaikus panākot taisnīgu līdzsvaru starp izgatavotājiem un patērētājiem**
  - Sabiedriskajā apspriešanā 77 % respondentu uzskatīja, ka tehniski sarežģīti produkti rada grūtības saistībā ar aizskartās personas pierādīšanas pienākumu. Šis procentuālais rādītājs patērētāju organizāciju, NVO un sabiedrības locekļu atbildēs (95 %) bija ievērojami augstāks nekā uzņēmumu un industrijas organizāciju atbildēs (38 %). Industrijas ieinteresētās personas bija atvērtākas pret informācijas atklāšanas pienākumiem un pierādīšanas pienākuma atvieglošanu sarežģītās lietās nekā pret apvērstu pierādīšanas pienākumu, ko tās uzskatīja par radikālu risinājumu, kurš kaitētu inovācijai. Vairums ieinteresēto personu no industrijas organizācijām, patērētāju organizācijām un juridisko eksportu loka cieši atbalstīja PAD tehnoloģiski neitrālās pieejas saglabāšanu. Vairums ieinteresēto personu iebilda pret to, ka tiktu izslēgta ar izstrādes risku saistītais aizsargpasākums.
  - Patērētāju organizācijas, NVO un sabiedrības locekļi atbalstīja, ka tiktu svītrots noteikums, kas liedz prasīt kompensāciju par kaitējumu īpašumam, ja kaitējuma summa nepārsniedz 500 EUR, un atbalstīja to, ka varētu pagarināt 10 gadu periodu pēc produkta laišanas tirgū, kura laikā izgatavotājs ir atbildīgs

par defektīvu produktu. Industrijas ieinteresētās personas atbalstīja ierobežojumu saglabāšanu.

- **Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana**

Priekšlikuma sagatavošanā jo īpaši tika ņemti vērā divi neatkarīgi pētījumi: viens tiks sagatavots izvērtējuma³³ ietvaros, bet otrs — kā daļa no ietekmes novērtējuma³⁴. Komisija ar 2018.–2020. gada Atbildības un jauno tehnoloģiju ekspertu grupas starpniecību arī apkopoja ekspertu ieteikumus no akadēmiskajām aprindām, patērētāju grupām, industrijas un valstu iestādēm.

Juridiskā analīze pamatojas uz bagātīgu judikatūru, kas tapusi kopš 1985. gada (jo īpaši Eiropas Savienības Tiesā), un uz daudzām publikācijām³⁵.

- **Ietekmes novērtējums**

Šo priekšlikumu papildina ietekmes novērtējums (SWD[xxxx]), kas sagatavots saskaņā ar Komisijas labāka regulējuma pamatnostādņēm. Ietekmes novērtējuma ziņojumu pārbaudīja Regulējuma kontroles padome, un tika sniegts pozitīvs atzinums. Ietekmes novērtējuma ziņojums tika pārskatīts, lai ņemtu vērā padomes piezīmes, jo īpaši labāk skaidrojot konstatēto problēmu tvērumu, produktu drošuma noteikumu ietekmi uz kaitējumu, kas saistīts ar produktiem, gadījumu bāzlinijas aplēses, vēlamā varianta ietekmi uz ieinteresēto personu grupām un iniciatīvas būtiskumu MVU.

Papildus bāzlinijas scenārijam, kad netiek veikti nekādi pasākumi, ietekmes novērtējumā tika apzināti trīs varianti, kā risināt pirmo problēmu saistībā ar digitālo laikmetu un aprites ekonomiku, un divi varianti, kā risināt otro problēmu saistībā ar kompensācijas saņemšanu un kompensācijas prasību iesniegšanu.

- **1.a variants** nodrošinātu, ka tādu produktu izgatavotāji, kuru darbības nodrošināšanai ir vajadzīga programmatūra vai digitāli pakalpojumi, būtu atbildīgi saskaņā ar direktīvu. Tieši tāpat kā materiālu sastāvdaļu gadījumā, šo nemateriāli digitālo elementu nodrošinātāji būtu atbildīgi solidāri ar izgatavotāju. Tomēr šajā variantā savrupas programmatūras ražotāji nebūtu atbildīgi saskaņā ar PAD.
- **1.b variants** pamatots uz 1.a variantu, bet papildus ietvertu jebkādu relevantu programmatūru, ko pašu uzskata par produktu, ieskaitot trešo personu programmatūru, kas pievienota produktam, vai savrupu programmatūru, kas pati var izraisīt kaitējumu (piemēram, medicīniskas ierīces lietotne viedtālruniņiem). Uzņēmumi, kas būtiski modificē produktu un atkal laiž to tirgū, arī būtu atbildīgi saskaņā ar direktīvu. Saskaņā ar šo variantu būtu arī iespējams saukt pie atbildības trešo valstu ražotāja pilnvaroto pārstāvi vai izpildes pakalpojumu sniedzēju, ja ES nav importētāja.
- **1.c variantā** būtu iekļauti 1.b varianta pasākumi, un papildus tas aptvertu programmatūru, kas ietekmē pamattiesības. Pamattiesību pārkāpumu, piemēram,

³³ EY, Technopolis, VVA (2018), [pētījums](#), kas papildina Produktatbildības direktīvas izvērtējumu.

³⁴ CSES un Wavestone, CSIL (2022), *Impact assessment study on the revision of Product Liability Directive*.

³⁵ Sk. bibliogrāfijas sarakstu CSES un Wavestone, CSIL (2022) pētījuma *Impact assessment study on the revision of Product Liability Directive* 6. pielikumā.

datu aizsardzības pārkāpumu, tiesību uz privāto dzīvi aizskārums vai diskriminācijas (piemēram, ko veic mākslīgā intelekta programmatūra personāla atlasei), radītais kaitējums būtu jākompensē.

- **2.a variants** atvieglotu pierādīšanas pienākumu personai, kam radies kaitējums, saskaņojot: i) noteikumus par to, kad ražotājiem ir pienākums atklāt vajadzīgo tehnisko informāciju cietušajam tiesā; ii) nosacījumus valstu tiesām, kad prezumēt, ka produktam tiešām ir bijuši defekti vai ka šie defekti tiešām radījuši kaitējumu; tas jo īpaši attiecas uz sarežģītām lietām, kad atbildības pierādīšana ir ļoti grūta. Ar 2.a variantu tiktu samazināti ierobežojumi prasību iesniegšanai (atceļot kaitējuma īpašumam robežvērtību un pagarinot atbildības periodu).
- Ar **2.b variantu** tiktu apvērsts pierādīšanas pienākums, proti, ja produkts radītu kaitējumu, pienākums pierādīt, ka tas nebija defektīvs un neizraisīja kaitējumu, gultos uz ražotāju. Tiktu atcelts ar izstrādes risku saistītais aizsargpasākums, kura gadījumā ražotāji tiek atbrīvoti no atbildības, ja, ļaujoties uz visprogresīvākajām zināšanām, produkta trūkumus nevarēja atklāt. Ar 2.b variantu vēl vairāk samazinātu prasību celšanas ierobežojumus (robežvērtības un laika ierobežojumus).

Ietekmes novērtējumā par vēlamu tika atzīta 1.b un 2.a varianta kombinācija.

1.b variants nodrošinās juridisko noteiktību par to, uz kādiem produktiem un ražotājiem attiecas atbildība neatkarīgi no vainas, un stimulēs visus ražotājus, ieskaitot trešo valstu ražotājus, ES tirgū laist tikai drošus produktus un tā izvairīties no atbildības iestāšanās. Tas palielinās produktu drošumu un radīs pozitīvu sociālu un ekonomisku ietekmi. Tas arī nodrošinās, ka patērētājiem būs tāda pati aizsardzība gan gadījumā, ja tiem rodas defektīvu produktu radīts kaitējums, neatkarīgi no tā, vai defekti attiecas uz produkta digitālām vai materiālām sastāvdaļām, gan gadījumā, ja kaitējumu rada defektīva savrupa programmatūra. Tā kā direktīvas darbības jomā tiks nepārprotami iekļauti programmatūras nodrošinātāji, pilnvarotie pārstāvji un izpildes pakalpojumu sniedzēji, personām, kam radīts kaitējums, būs labāka iespēja saņemt kompensāciju, jo tām nebūs jāpierāda ražotāja vaina (sakarā ar direktīvas principu par atbildību neatkarīgi no vainas). Skaidrāki noteikumi par atbildību attiecībā uz apritīgiem darījumdarbības modeļiem dos juridisko noteiktību un tādējādi palīdzēs sekmēt šādus darījumdarbības modeļus un pozitīvi ietekmēs vidi. Kopumā 1.b variantā tiek lēsts, ka kompensācijas apjomi aizskartajām personām pieaugs par 0,15 līdz 22,13 miljoniem EUR gadā salīdzinājumā ar bāzlīnijas scenāriju. Tas nozīmētu nelielu gada apdrošināšanas prēmijas palielinājumu ražotājiem, kurš tiek lēsts robežās no 4,35 līdz 8,69 miljoniem EUR salīdzinājumā ar bāzlīnijas scenāriju.

2.a variants nodrošinās lielāku juridisko noteiktību un panāks vienlīdzīgāku patērētāju aizsardzības līmeni visā ES, tā radot pozitīvu ekonomisku un sociālu ietekmi. Sarežģītākās lietās pierādīšanas pienākums tiks taisnīgāk sadalīts starp aizskartajām personām un ražotājiem. Tas palielinās iespēju sekmīgi panākt kompensācijas prasības izpildi šādos gadījumos. Tiks samazināti nesamērīgi šķēršļi prasību iesniegšanai. Tiek lēsts, ka 2.a variantā kompensāciju apjoms aizskartajām personām pieaugs par 0,20 līdz 43,54 miljoniem EUR gadā salīdzinājumā ar bāzlīnijas scenāriju. Tas nozīmētu nelielu gada apdrošināšanas prēmijas palielinājumu ražotājiem, kurš tiek lēsts robežās no 14,35 līdz 28,71 miljoniem EUR salīdzinājumā ar bāzlīnijas scenāriju.

Vēlamais variants sekmēs ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) sasniegšanu. Jo īpaši tas attiecas uz 3. IAM (laba veselība un labklājība), pateicoties pozitīvajai sociālajai ietekmei uz cietušo veselību un labbūtību, 9. IAM (inovācijas sekmēšana), jo uzņēmumiem tiks nodrošināta juridiskā noteiktība, kas vajadzīga inovācijai, un 12. IAM (atbildīgs patēriņš un ražošana), jo tiks uzlabots būtiski modificēto produktu drošums.

- **Normatīvā atbilstība un vienkāršošana**

PAD izvērtēšanas laikā tika konstatēts, ka pašreizējais administratīvais slogs ir ļoti mazs un ka vienkāršošana nav nepieciešama. Atbildības noteikumu pielāgošana digitālajam laikmetam un aprites ekonomikai neradīs jaunas administratīvas izmaksas uzņēmumiem un patērētājiem.

Priekšlikuma mērķis ir panākt taisnīgu līdzsvaru starp industrijas un patērētāju interesēm, jo īpaši izvairoties no pasākumiem, kas varētu apgrūtināt MVU centienus inovēt vai kas varētu radīt papildu izmaksas, ko MVU varētu būt grūtāk segt. Ar šo priekšlikumu no atbildības netiek atbrīvoti mikrouzņēmumi, un tas neparedz MVU specifiskus riska mazināšanas pasākumus, jo pienācīgu kompensāciju personām, kam defektīvi produkti radījuši kaitējumu, nevar padarīt atkarīgu no atbildīgā uzņēmuma lieluma. Ja uzņēmumiem, kuri pārdod līdzīgus produktus, piemērotu atšķirīgus noteikumus par atbildību, tiktu kropļota konkurence starp tirgus dalībniekiem.

- **Pamattiesības**

Ierobežojumu samazināšana prasību iesniegšanai un pierādīšanas pienākuma atvieglošana sarežģītās lietās nostiprinātu tiesības uz efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli, ko garantē Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Šis priekšlikums neietekmē ES budžetu.

5. CITI ELEMENTI

- **Īstenošanas plāni un uzraudzīšanas, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība**

Dalībvalstīs direktīva jātransponē 12 mēnešu laikā pēc tās stāšanās spēkā, un dalībvalstīm jāpaziņo Komisijai nacionālie izpildes pasākumi. Komisija ir gatava dalībvalstīm sniegt tehnisku atbalstu direktīvas īstenošanā.

Sešus gadus pēc direktīvas stāšanās spēkā Komisija pārskatīs tās piemērošanu un transponēšanu un vajadzības gadījumā iesniegts tiesību aktu grozījumu priekšlikumus.

- **Skaidrojošie dokumenti**

Ar šo direktīvas priekšlikumu saskaņā civiltiesiskās atbildības tiesību aktus, un tajā ir gan materiāltiesiski, gan procesuāli noteikumi. Tās transponēšanai dalībvalstīs var izmantot dažādus tiesību instrumentus. Tāpēc saskaņā ar dalībvalstu un Komisijas 2011. gada

28. septembra kopīgo politisko deklarāciju par skaidrojošiem dokumentiem³⁶ ir pamatoti, ka, paziņojot par saviem transponēšanas pasākumiem, dalībvalstis pievieno vienu vai vairākus dokumentus, kuros paskaidrota saikne starp direktīvas daļām un attiecīgajām valsts transponēšanas instrumentu daļām.

- **Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums**

I nodaļa. Vispārīgi noteikumi

I nodaļā definē priekšlikuma priekšmetu un darbības jomu, kā arī tajā izmantotos terminus. Ar to terminoloģija produktatbildības jomā tiek saskaņota ar Savienības produktu drošuma regulējumu, definīcijas (cita starpā terminu “izgatavotājs” un “laist tirgū” definīciju) balstot uz definīcijām jaunajā tiesiskajā regulējumā, kas izveidots ar Lēmumu Nr. 768/2008/EK³⁷. Tehnoloģiski neitrālā veidā priekšlikumā arī ņemti vērā reālie produkti digitālajā laikmetā, tāpēc termina “produkts” definīcijā iekļauta programmatūra un digitālās izgatavošanas datnes un ir precizēts, kādos gadījumos saistītu pakalpojumu būtu jāuzskata par produkta sastāvdaļu. Tajā ir arī paplašināts kompensējama kaitējuma jēdziens, lai iekļautu datu zudumu un bojājumus.

II nodaļa. Konkrēti noteikumi par atbildību par defektīviem produktiem

II nodaļā ir izklāstīti noteikumi, kas regulē ekonomikas dalībnieku atbildību par kaitējumu, kuru radījuši defektīvi produkti, un nosacījumi, atbilstoši kuriem fiziskām personām ir tiesības uz kompensāciju.

- Veids, kā tiek testēta produkta defektivitāte (proti, vai produkts nodrošināja drošumu, kuru plašai sabiedrībai ir tiesības gaidīt) pēc būtības ir tāds pats kā PAD. Tomēr, lai atspoguļotu produktu mainīgo dabu digitālajā laikmetā, kā arī Tiesas judikatūru, neizsmēlošā to faktoru sarakstā, kas jāņem vērā tiesām, novērtējot defektivitātes esību, ir iekļauti tādi faktori kā produktu savstarpējā savienotība un pašmācīšanās funkcijas.
- Attiecībā uz ekonomikas dalībniekiem, ko var saukt pie atbildības par defektīviem produktiem, ņemta vērā aizvien pieaugošā nozīme, kādu ieņem ārpus Savienības izgatavoti produkti, kas tiek laisti Savienības tirgū, un tiek nodrošināts, ka Savienībā vienmēr ir ekonomikas dalībnieks, pret kuru var vērst kompensācijas prasību. Šis priekšlikums neietekmē Digitālo pakalpojumu aktā paredzēto nosacīto atbrīvojumu no atbildības, jo tajā izklāstīti atbildības nosacījumi tikai gadījumiem, kad tiešsaistes platformai nav tiesību uz atbrīvojumu. Turklāt šis priekšlikums ir paredzēts tikai konkrētam gadījumam, kad defektīvs produkts personai radījis kaitējumu un tiek pieprasīta kompensācija. Šāds scenārijs Digitālo pakalpojumu aktā nav iekļauts. Priekšlikumā arī precizēts, kad ekonomikas dalībnieks, kas modificē produktu, piemēram, aprites ekonomikas darījumdarbības modeļu ietvaros, var tikt saukts pie atbildības.

³⁶ Dalībvalstu un Komisijas 2011. gada 28. septembra kopīgā politiskā deklarācija par skaidrojošajiem dokumentiem (OV C 369, 17.12.2011., 14. lpp.).

³⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 768/2008/EK (2008. gada 9. jūlijs) par produktu tirdzniecības vienotu sistēmu un ar ko atceļ Padomes Lēmumu 93/465/EEK (OV L 218, 13.8.2008., 82. lpp.).

- Pierādīšanas pienākums ir aizskartajām personām, kam ir jāpierāda kaitējums, produkta defektivitāte un cēloņsakarība starp kaitējumu un defektivitāti. Tomēr, ņemot vērā grūtības, ar ko saskaras aizskartās personas, jo īpaši sarežģītās lietās, pierādīšanas pienākums tiek atvieglots, lai panāktu taisnīgu līdzsvaru starp industrijas un patērētāju interesēm.
- Līdzīgi kā PAD gadījumā, ekonomikas dalībniekiem ir tiesības tikt atbrīvotiem no atbildības, ja ir ievēroti daži nosacījumi, kas tiem ir jāpierāda. Šie atbrīvojumi ir pielāgoti tā, lai ņemtu vērā, ka digitālajā laikmetā produkti pēc to laišanas spēj mainīties vai tie var tikt mainīti. Lai izgatavotājiem visā Savienībā būtu vienlīdzīgi konkurences apstākļi un lai patērētāju aizsardzība būtu viendabīga, izgatavotājiem piešķirto atbrīvojumu zinātniski un tehniski neatklājamu defektu gadījumā būtu jāpiemēro visās dalībvalstīs, kā arī nebūtu jāturpina piemērot PAD paredzēto iespēju izmantot atkāpi.

III nodaļa. Vispārīgi atbildības noteikumi

III nodaļā ir izklāstīti vispārīgāki noteikumi par atbildību, kas lielā mērā pamatojas uz PAD pašreizējiem noteikumiem. Tajā norādīts, ka tad, ja ir vairākas atbildīgās personas, tām ir solidāra atbildība. Tajā arī noteikts, ka tad, ja defektīvs produkts rada kaitējumu, trešo personu veicinošās darbības izgatavotāja atbildību nemazina, savukārt aizskartās personas darbības, kas veicinājušas kaitējumu, to var mazināt. Patērētāju aizsardzības nolūkā ir svarīgi, ka atbildību nevar izslēgt vai ierobežot ar līgumu vai citiem tiesību aktiem. Tāpēc arī nav atļauts noteikt maksimālo vai minimālo finansiālas kompensācijas līmeni. Līdzīgi kā PAD, nemainās prasības celšanai noteiktais trīs gadu periods. Uzņēmēji par defektīviem produktiem ir atbildīgi 10 gadus pēc to laišanas tirgū, tomēr prasītājiem ir papildu 5 gadu periods, ja personiskā aizskārums simptomi parādās lēnām, piemēram, pēc tam, kad norīta defektīva ķīmikālija vai pārtikas produkts.

IV nodaļa. Nobeiguma noteikumi

Dalībvalstīm būs jāpublicē ar produktatbildību saistīti tiesu spriedumi, lai citu valstu tiesas varētu šos spriedumus ņemt vērā nolūkā panākt produktatbildības noteikumu saskaņotāku interpretāciju. Šie pārredzamības pasākumi arī palīdzēs veikt izskatīšanu, ko Komisija sāks sešus gadus pēc direktīvas stāšanās spēkā. Papildus standarta noteikumiem par transponēšanu un stāšanos spēkā ar IV nodaļas noteikumiem tiek atcelta PAD un paredzēti jauni pārejas pasākumi.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA**par atbildību par defektīviem produktiem**

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,
ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114. pantu,
ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,
pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,
ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu³⁸,
saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,
tā kā:

- (1) Padomes Direktīvā 85/374/EEK³⁹ ir noteikti kopīgi noteikumi par atbildību par defektīviem produktiem, lai novērstu dalībvalstu tiesību sistēmu atšķirības, kas var izkropļot konkurenci un ietekmēt preču apriti iekšējā tirgū un kas var nozīmēt atšķirīgu patērētāju aizsardzības līmeni pret kaitējumu veselībai vai īpašumam, ko rada šādi produkti.
- (2) Relevantā ekonomikas dalībnieka atbildība neatkarīgi no vainas ir vienīgais veids, kā pienācīgi risināt modernai tehnoloģiskai ražošanai raksturīgo risku taisnīga sadalījuma problēmu.
- (3) Direktīva 85/374/EEK ir jāpārskata, ņemot vērā ar jaunām tehnoloģijām saistītas norises, ietverot mākslīgo intelektu (MI), jaunus aprites ekonomikas darījumdarbības modeļus un jaunas globālās piegādes ķēdes, kas ir izraisījušas neatbilstības un juridisko nenoteiktību — jo īpaši attiecībā uz termina “produkts” nozīmi. Direktīvas 85/374/EEK piemērošanas laikā gūtā pieredze arī liecina, ka aizskartajām personām ir grūtības saņemt kompensāciju, jo pastāv kompensācijas prasību iesniegšanas ierobežojumi, kā arī ir grūtības savākt pierādījumus atbildības pierādīšanai, jo īpaši aizvien lielākās tehniskās un zinātniskās sarežģītības dēļ. Tas ietver kompensācijas prasības, kas saistītas ar jaunām tehnoloģijām, ieskaitot mākslīgo intelektu. Tāpēc pārskatīšana sekmēs šādu jaunu tehnoloģiju, arī MI, ieviešanu un plašāku apguvi, vienlaikus nodrošinot, ka prasītājiem ir vienāds aizsardzības līmenis neatkarīgi no izmantotās tehnoloģijas.
- (4) Direktīva 85/374/EEK ir arī jāpārskata, lai panāktu atbilstību un saskaņotību ar produktu drošuma un tirgus uzraudzības tiesību aktiem Savienības un valstu līmenī.

---

³⁸ OV C [...], [...], [...]. lpp.

³⁹ Padomes Direktīva 85/374/EEK (1985. gada 25. jūlijs) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz atbildību par produktiem ar trūkumiem (OV L 210, 7.8.1985., 29. lpp.).

Turklāt ir jāprecizē pamata jēdzieni un koncepcijas, lai nodrošinātu saskaņotību un juridisko noteiktību un atspoguļotu Eiropas Savienības Tiesas jaunāko judikatūru.

- (5) Tā kā būtu jāveic ļoti plaši grozījumi un lai panāktu skaidrību un juridisko noteiktību, Direktīva 85/374/EEK būtu jāatceļ un jāaizstāj ar jaunu direktīvu.
- (6) Lai nodrošinātu, ka Savienības produktatbildības režīms ir visaptverošs, atbildība neatkarīgi no vainas par defektīviem produktiem būtu jāpiemēro visām kustamām lietām, arī tad, ja tās integrētas citās kustamās lietās vai uzstādītas nekustamā īpašumā.
- (7) Atbildību par defektīviem produktiem nepiemēro kaitējumam, kas izriet no kodolavārijām, ciktāl atbildību par šādu kaitējumu aptver dalībvalstu ratificētās starptautiskās konvencijās.
- (8) Lai veidotu patiesu iekšējo tirgu ar augstu un vienmērīgu patērētāju aizsardzības līmeni, kā arī lai atspoguļotu Tiesas judikatūru, attiecībā uz šīs direktīvas darbības jomā iekļautajiem jautājumiem dalībvalstīm nevajadzētu saglabāt vai ieviest stingrākus vai mazāk stingrus noteikumus nekā šajā direktīvā paredzētie.
- (9) Dalībvalstu tiesību sistēmās aizskartajai personai var būt tiesības prasīt kompensāciju, pamatojoties uz līgumisku atbildību vai ārpuslīgumisku atbildību, kas neskar produkta defektivitāti, piemēram, atbildību, kuras pamatā ir garantija vai vaina. Tas ietver [Eiropas Parlamenta un Padomes MI atbildības direktīvas .../...] normas, ar ko nosaka kopīgus noteikumus par informācijas atklāšanu un pierādīšanas pienākumu uz vainu balstītu prasību kontekstā par mākslīgā intelekta sistēmas izraisītu kaitējumu. Šādus noteikumus, kuru mērķis arī ir cita starpā patiesi aizsargāt patērētājus, šai direktīvai nevajadzētu skart.
- (10) Dažās dalībvalstīs aizskartajām personām saskaņā ar speciālu nacionālu atbildības sistēmu var būt tiesības iesniegt prasību par kaitējumu, ko radījušas zāles, kā rezultātā patērētāji jau tiek patiesi aizsargāti farmācijas nozarē. Šai direktīvai nevajadzētu skart tiesības iesniegt šādas prasības.
- (11) Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumā Nr. 768/2008/EK⁴⁰ ir noteikti kopīgi principi un atsaucē noteikumi, ko paredzēts piemērot dažādu nozaru tiesību aktos par produktiem. Lai panāktu saskaņotību ar šādiem tiesību aktiem, ir lietderīgi dažus šīs direktīvas noteikumus, jo īpaši definīcijas, pielāgot minētajam lēmumam.
- (12) Digitālajā laikmetā produkti var būt materiāli un nemateriāli. Tirgū aizvien biežāk sastopama programmatūra, piemēram, operētājsistēmas, aparātprogrammatūra, datorprogrammas, lietotnes vai MI sistēmas, un tā ieņem arvien nozīmīgāku lomu attiecībā uz produktu drošumu. Programmatūru var laist tirgū kā atsevišķu produktu vai vēlāk iekļaut citā produktā kā tā sastāvdaļu, un tās izpildes gaitā programmatūra var radīt kaitējumu. Tāpēc, lai panāktu juridisko noteiktību, būtu jāprecizē, ka tam, lai atbildību piemērotu neatkarīgi no vainas, programmatūra ir uzskatāma par produktu neatkarīgi no tās piegādes vai lietošanas veida un attiecīgi neatkarīgi no tā, vai to glabā ierīcē vai tai piekļūst ar mākoņtehnoloģiju palīdzību. Tomēr programmatūras pirmkods šīs direktīvas piemērošanas vajadzībām par produktu nebūtu jāuzskata, jo tā ir tikai informācija. Pret programmatūras izstrādātāju vai ražotāju, tajā skaitā mākslīgā intelekta sistēmas nodrošinātāju [Regulas (ES) .../... (Mākslīgā intelekta akts)] nozīmē, būtu jāattiecas kā pret izgatavotāju.

---

⁴⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 768/2008/EK (2008. gada 9. jūlijs) par produktu tirdzniecības vienotu sistēmu.

- (13) Lai netraucētu inovāciju vai pētniecību, šī direktīva nebūtu jāpiemēro bezmaksas atvērtā pirmkoda programmatūrai, kas izstrādāta vai piegādāta nekomerciāli. Tas jo īpaši attiecas uz programmatūru, ieskaitot tās pirmkodu un modificētās versijas, kas tiek atklāti kopīgota un ir brīvi pieejama, lietojama, modificējama un atkārtoti izplatāma. Tomēr, ja programmatūru piegādā apmaiņā pret cenas samaksu vai persondatus izmanto ne tikai tāpēc, lai uzlabotu programmatūras drošību, saderību vai sadarbspēju, un tādējādi to piegādā komercdarbības gaitā, direktīva būtu jāpiemēro.
- (14) Digitālās izgatavošanas datnes, kas satur materiālas lietas ražošanai vajadzīgo funkcionālo informāciju, ar kuras palīdzību ir iespējams automātiski kontrolēt mašīnas vai rīkus, piemēram, urbjus, virpas, frēzes un 3D printerus, būtu jāuzskata par produktiem, lai nodrošinātu patērētāju aizsardzību gadījumos, kad šādas datnes ir defektīvas. Skaidrības labad būtu arī jāprecizē, ka elektroenerģija ir produkts.
- (15) Digitālie pakalpojumi aizvien biežāk tiek integrēti produktā vai savstarpēji savienoti ar produktu tā, ka bez šāda pakalpojuma produkts nevar pildīt kādu no savām funkcijām, piemēram, pastāvīgi nodrošināt satiksmes datus navigācijas sistēmā. Lai gan šo direktīvu nevajadzētu piemērot pakalpojumiem kā tādiem, atbildība neatkarīgi no vainas būtu jāpaplašina, aptverot arī šādus digitālus pakalpojumus, jo tie produkta drošuma līmeni nosaka tādā pašā mērā kā fiziskās vai digitālās sastāvdaļas. Šādi saistīti pakalpojumi būtu jāuzskata par tā produkta sastāvdaļām, ar kuru tie ir savstarpēji savienoti, ja tie ir minētā produkta izgatavotāja kontrolē, proti, izgatavotājs pats tos ir piegādājis vai iesaka tos, vai kā citādi ietekmē to piegādi no trešās personas.
- (16) Atzīstot nemateriālo aktīvu aizvien lielāko nozīmi un vērtību, kompensācija būtu jāmaksā arī par datu zudumu vai bojājumiem, piemēram, ja no cietā diska dzēsts saturs; tas attiecas arī uz šo datu atgūšanas vai atjaunošanas izmaksām. Tā rezultātā, lai aizsargātu patērētājus, ir jākompensē ne tikai tādi materiāli zaudējumi, kas izriet no nāves vai personiska aizskāruma, piemēram, bērnu izmaksas, medicīniskie izdevumi vai zaudētie ienākumi, un no kaitējuma īpašumam, bet arī tādi, kas izriet no datu zuduma vai bojājumiem. Tomēr šī direktīva neskar kompensāciju par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679⁴¹, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2002/58/EK⁴², Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/680⁴³ un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1725⁴⁴ pārkāpumiem.
- (17) Juridiskās noteiktības labad būtu jāprecizē, ka personisks aizskārums ietver medicīniski atzītu kaitējumu psiholoģiskajai veselībai.
- (18) Dalībvalstīm būtu jāparedz pilnīga un pienācīga kompensācija par visiem materiālajiem zaudējumiem, kas izriet no nāves, personiska aizskāruma, kaitējuma

---

⁴¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

⁴² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/58/EK (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) (OV L 201, 31.7.2002., 37. lpp.).

⁴³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (OV L 119, 4.5.2016., 89. lpp.).

⁴⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.).

īpašumam vai tā iznīcināšanas, kā arī datu zuduma vai bojājumiem, tomēr kompensācijas aprēķināšanas noteikumi būtu jānosaka dalībvalstīm. Turklāt direktīvai nevajadzētu skart valstu noteikumus, kas saistīti ar nemateriālu kaitējumu.

- (19) Lai aizsargātu patērētājus, būtu jāmaksā kompensācija par kaitējumu jebkādam īpašumam, kas pieder fiziskai personai. Tā kā īpašumu aizvien biežāk izmanto gan privātiem, gan profesionāliem mērķiem, ir lietderīgi paredzēt kompensāciju par kaitējumu šādam jaukta lietojuma īpašumam. Tā kā šīs direktīvas mērķis ir aizsargāt patērētājus, īpašumu, ko izmanto tikai profesionāliem mērķiem, no tās darbības jomas vajadzētu izslēgt.
- (20) Šī direktīva būtu jāpiemēro produktiem, ko laiž tirgū vai attiecīgā gadījumā nodod ekspluatācijā komercdarbības gaitā par samaksu vai bez maksas, piemēram, produktiem, ko piegādā sponsorēšanas kampaņas kontekstā, vai produktiem, ko izgatavo, lai sniegtu no publiskiem līdzekļiem finansētu pakalpojumu, jo šādam piegādes režīmam joprojām ir ekonomisks vai darījumdarbības raksturs.
- (21) Direktīvai nevajadzētu skart dažādas iespējas tiesiskās aizsardzības līdzekļu izmantošanai valstu līmenī — prasības tiesā, ārpustiesas risinājumus, strīdu alternatīvu izšķiršanu vai pārstāvības prasības saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2020/1828⁴⁵ vai valstu kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismiem.
- (22) Lai aizsargātu patērētāju veselību un īpašumu, produkta defektivitāte būtu jākonstatē, ņemot vērā nevis tā piemērotību lietošanai, bet gan tāda drošuma neesību, kādu ir tiesības gaidīt plašai sabiedrībai. Defektivitātes novērtējumā būtu jāveic objektīva analīze, nevis jāatsaucas uz drošumu, ko pamatotī varētu gaidīt jebkura konkrēta persona. Drošums, ko plašai sabiedrībai ir tiesības gaidīt, būtu jānovērtē, cita starpā ņemot vērā paredzēto mērķi, objektīvās iezīmes un attiecīgā produkta īpašības, kā arī tās lietotāju grupas konkrētās prasības, kam produkts ir paredzēts. Daži produkti, piemēram, dzīvības uzturēšanai domātas medicīniskās ierīces, rada īpaši augstu kaitējuma risku cilvēkiem, un tāpēc drošuma gaidas attiecībā uz šādām ierīcēm ir īpaši augstas. Lai ņemtu vērā šādas gaidas, tiesai būtu jāspēj produktu pasludināt par defektīvu, nekonstatējot tā faktisko defektivitāti, ja šis produkts ir no tās pašas produktu sērijas, no kuras kādam produktam jau pierādīta defektivitāte.
- (23) Lai atspoguļotu savstarpēji savienotu produktu aizvien lielāko izplatību, produkta drošuma novērtējumā būtu jāņem vērā arī tas, kā konkrēto produktu ietekmē citi produkti. Būtu jāņem vērā arī tas, kā produkta drošumu ietekmē produkta spēja mācīties pēc izmantošanas sākšanas, lai atspoguļotu pamatotas gaidas, ka produkta programmatūra un esošie algoritmi ir izstrādāti tā, lai nepieļautu bīstamu produkta uzvedību. Lai atspoguļotu faktu, ka digitālajā laikmetā daudzi produkti paliek izgatavotāja kontrolē arī pēc brīža, kad tie laisti tirgū, produkta drošuma novērtējumā būtu jāņem vērā arī brīdis, kad produkts pārtrauc būt izgatavotāja kontrolē. Produktu par defektīvu var atzīt arī tā kiberdrošības ievainojamības dēļ.
- (24) Lai atspoguļotu produktu drošuma un tirgus uzraudzības tiesību aktu būtiskumu nolūkā noteikt drošuma līmeni, ko plašai sabiedrībai ir tiesības gaidīt, jāprecizē, ka minētajā novērtējumā būtu jāņem vērā arī drošuma prasības, tostarp drošumam relevantas kiberdrošības prasības, kā arī regulatīvo iestāžu intervence, piemēram,

---

⁴⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2020/1828 (2020. gada 25. novembris) par pārstāvības prasībām patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai un ar ko atceļ Direktīvu 2009/22/EK (OV L 409, 4.12.2020., 1. lpp.).

rīkojums atsaukt produktus, vai pašu ekonomikas dalībnieku intervence. Tomēr šādu intervenci pašu par sevi nevajadzētu izmantot par pamatu, lai prezumētu defektivitāti.

- (25) Lai patērētājiem būtu izvēle un lai sekmētu inovāciju, nevajadzētu secināt, ka produkts ir defektīvs, tikai tāpēc, ka tirgū ir kāds labāks produkts vai tāds tiek laists tirgū vēlāk. Tāpat nevajadzētu secināt, ka produkta iepriekšējā versija ir defektīva, tikai tāpēc, ka tiek piegādāti produkta atjauninājumi vai jauninājumi.
- (26) Patērētāju aizsardzības labad vajadzīgs, lai pie atbildības varētu saukt visus ražošanas procesā iesaistītos izgatavotājus tiktāl, ciktāl to produkts vai piegādātā sastāvdaļa ir defektīvi. Ja izgatavotājs produktā integrē defektīvu cita izgatavotāja sastāvdaļu, aizskartajai personai būtu jāspēj prasīt kompensāciju par to pašu kaitējumu vai nu no produkta izgatavotāja, vai no sastāvdaļas izgatavotāja.
- (27) Lai nodrošinātu, ka ir iespējams panākt aizskarto personu kompensācijas prasības izpildi tad, ja izgatavotājs ir iedibināts ārpus Savienības, pie atbildības būtu jāvar saukt produkta importētāju un izgatavotāja pilnvaroto pārstāvi. Tirgus uzraudzības praktiskā pieredze liecina, ka piegādes ķēdes dažkārt ietver ekonomikas dalībniekus, kuru novatoriskās formas dēļ tos ir sarežģīti savietot ar tradicionālajām piegādes ķēdēm saskaņā ar spēkā esošo tiesisko regulējumu. Tas jo īpaši attiecas uz izpildes pakalpojumu sniedzējiem, kuri veic daudzas tādas pašas funkcijas kā importētāji, bet kuri ne vienmēr atbilst tradicionālajai importētāja definīcijai Savienības tiesību aktos. Ņemot vērā izpildes pakalpojumu sniedzēju kā ekonomikas dalībnieku lomu produktu drošuma un tirgus uzraudzības satvarā, jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2019/1020⁴⁶, būtu jāparedz iespēja tos saukt pie atbildības; tomēr, ņemot vērā minētās lomas subsidiāro raksturu, viņiem vajadzētu būt atbildīgiem tikai tad, ja Savienībā nav reģistrēts ne importētājs, ne pilnvarotais pārstāvis. Lai sekmīgi piemērotu atbildību izgatavotājiem, importētājiem, pilnvarotajiem pārstāvjiem un izpildes pakalpojumu sniedzējiem, izplatītājus būtu jāvar saukt pie atbildības tikai tad, ja tie nekavējoties neidentificē relevantu Savienībā reģistrētu ekonomikas dalībnieku.
- (28) Pārdošana tiešsaistē ir nepārtraukti un stabili pieaugusi, radot jaunus darījumdarbības modeļus un jaunus tirgus dalībniekus, piemēram, tiešsaistes platformas. [Regula [.../...] par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu (digitālo pakalpojumu tiesību akts)] un [Regula [.../...] par ražojumu vispārēju drošumu] cita starpā nosaka tiešsaistes platformu atbildību un pārskatatbildību par nelikumīgu saturu, ieskaitot produktus. Ja tiešsaistes platformas attiecībā uz defektīvu produktu pilda izgatavotāja, importētāja vai izplatītāja lomu, tām vajadzētu būt atbildīgām ar tieši tādiem pašiem noteikumiem kā minētajiem ekonomikas dalībniekiem. Ja tiešsaistes platformas produktu pārdošanas darījumā starp tirgotājiem un patērētājiem pilda tikai starpnieka lomu, uz tām attiecas Digitālo pakalpojumu aktā paredzētais nosacītais atbrīvojums no atbildības. Tomēr Digitālo pakalpojumu aktā ir noteikts, ka tiešsaistes platformas, kuras patērētājiem dod iespēju ar tirgotājiem slēgt distances līgumus, no patērētāju aizsardzības tiesību aktos paredzētās atbildības nav atbrīvotas tad, ja tās produktu prezentē vai kā citādi dod iespēju veikt minēto darījumu tā, ka tas vidējo patērētāju vedina pieņemt, ka produktu piedāvā pati tiešsaistes platforma vai tirgotājs, kurš rīkojas platformas pakļautībā vai kontrolē. Atbilstoši šim principam, ja tiešsaistes platformas šādi prezentē produktu vai kā citādi dod iespēju veikt konkrēto darījumu,

---

⁴⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1020 (2019. gada 20. jūnijs) par tirgus uzraudzību un produktu atbilstību un ar ko groza Direktīvu 2004/42/EK un Regulas (EK) Nr. 765/2008 un (ES) Nr. 305/2011 (OV L 169, 25.6.2019., 1. lpp.).

būtu jāvar tās saukt pie atbildības tieši tāpat kā izplatītājus saskaņā ar šo direktīvu. Tas nozīmē, ka tās būtu atbildīgas tikai tad, ja tās šādi prezentē produktu vai kā citādi dod iespēju veikt konkrēto darījumu un ja tiešsaistes platforma nekavējoties neidentificē relevantu Savienībā reģistrētu ekonomikas dalībnieku.

- (29) Pārkārtojoties no lineāras ekonomikas uz aprites ekonomiku, produkti tiek izstrādāti tā, lai tie būtu izturīgāki, atkalizmantojami, remontējami un modernizējami. Savienība arī sekmē novatoriskus un ilgtspējīgus ražošanas un patēriņa veidus, kas pagarina to, cik ilgi produkts un sastāvdaļas ir funkcionāli, piemēram, ar pārražošanu, pārjaunošanu un remontu⁴⁷. Turklāt produktus var modificēt, veicot izmaiņas programmatūrā, piemēram, ar jauninājumiem. Ja produktu būtiski modificē ārpus sākotnējā izgatavotāja kontroles, to uzskata par jaunu produktu, un personu, kas veikusi būtisku modifikāciju, būtu jāvar saukt pie atbildības kā modificētā produkta izgatavotāju, jo saskaņā ar relevantajiem Savienības tiesību aktiem šādas personas ir atbildīgas par produktu atbilstību drošuma prasībām. To, vai modifikācija ir būtiska, nosaka saskaņā ar kritērijiem, kuri izklāstīti relevantajos Savienības un valstu tiesību aktos par drošumu, piemēram, par būtisku var uzskatīt modifikāciju, ar kuru maina sākotnēji paredzētās funkcijas vai kura ietekmē produkta atbilstību piemērojamajām drošuma prasībām. Lai aprites ekonomikā taisnīgi sadalītu riskus, ekonomikas dalībnieku, kas veic būtisku modifikāciju, vajadzētu atbrīvot no atbildības, ja tas var pierādīt, ka kaitējums ir saistīts ar produkta daļu, ko modifikācija nav skārusi. Ekonomikas dalībniekiem, kas veic remontu vai citas operācijas, kuras neietver būtisku modifikāciju, nevajadzētu būt atbildīgiem saskaņā ar šo direktīvu.
- (30) Tā kā ekonomikas dalībnieki tiek uzskatīti par atbildīgiem neatkarīgi no vainas un lai panāktu risku taisnīgu sadali, pienākums pierādīt kaitējumu, produkta defektivitāti un cēloņsakarību starp kaitējumu un defektivitāti būtu jāuzņemas aizskartajai personai, kas pieprasa kompensāciju par defektīva produkta radīto kaitējumu. Tomēr attiecībā uz piekļuvi informācijai par to, kā produkts ražots un kā tas darbojas, un attiecībā uz šīs informācijas izprašanu aizskartās personas bieži atrodas daudz nelabvēlīgākā stāvoklī nekā izgatavotāji. Šī informācijas asimetrija var nelabvēlīgi ietekmēt riska taisnīgu sadali, jo īpaši tehniski vai zinātniski sarežģītos gadījumos.
- (31) Tāpēc ir jāatvieglo prasītāju piekļuve tiesas procesā izmantojamiem pierādījumiem, vienlaikus nodrošinot, ka šāda piekļuve tiek dota tikai tiktāl, ciktāl tas ir vajadzīgi un samērīgi, un ka tiek aizsargāta konfidencialā informācija un komercnoslēpumi. Par šādiem pierādījumiem būtu jāuzskata arī dokumenti, kas atbildētājam ir jāizveido *ex novo*, apkopojot vai klasificējot pieejamos pierādījumus.
- (32) Attiecībā uz komercnoslēpumu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/943⁴⁸ nozīmē valstu tiesām būtu jāspēj pieņemt īpašus pasākumus, lai nodrošinātu komercnoslēpuma konfidencialitāti tiesas procesa laikā un pēc tā, vienlaikus panākot taisnīgu un samērīgu līdzsvaru starp komercnoslēpuma turētāja interesēm uz noslēpuma saglabāšanu un aizskartās personas interesēm. Tam būtu vismaz jāiekļauj pasākumi, kuri ierobežo piekļuvi dokumentiem, kas satur komercnoslēpumus vai iespējamus komercnoslēpumus, un piekļuvi tiesas sēdēm,

⁴⁷ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Jauns aprites ekonomikas rīcības plāns. Par tīrāku un konkurētspējīgāku Eiropu" (COM(2020) 98 final).

⁴⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/943 (2016. gada 8. jūnijs) par zinātnības un darījumdarbības neizpaužamas informācijas (komercnoslēpumu) aizsardzību pret nelikumīgu iegūšanu, izmantošanu un izpaušanu (OV L 157, 15.6.2016., 1. lpp.).

atļaujot piedalīties tikai ierobežotam skaitam cilvēku, vai atļaujot piekļuvi aizklātiem dokumentiem vai tiesas sēžu izrakstiem. Lemjot par šādiem pasākumiem, valstu tiesām būtu jāņem vērā: i) vajadzība aizsargāt tiesības uz efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli un uz taisnu tiesu; ii) pušu un attiecīgā gadījumā trešo personu legītīmās intereses; iii) jebkāds iespējamais kaitējums jebkurai pusei un attiecīgā gadījumā trešām personām, kas izriet no šādu pasākumu piešķiršanas vai noraidīšanas.

- (33) Ir arī jāatvieglo prasītāja pierādīšanas pienākums, ja tiek izpildīti daži nosacījumi. Vienkārša fakta prezumpcija ir vispārpieņemts mehānisms, kā mazināt prasītāja pierādīšanas grūtības, un šāda prezumpcija ļauj tiesai defektivitāti vai cēloņsakarību balstīt uz citu pierādītu faktu, vienlaikus saglabājot atbildētāja tiesības. Lai dotu stimulu izpildīt informācijas atklāšanas pienākumu, valstu tiesām būtu jāprezumē, ka produkts ir defektīvs, ja atbildētājs šādu pienākumu neizpilda. Ir pieņemtas daudzas legīslatīvas un obligātas drošuma prasības, lai aizsargātu patērētājus un sabiedrību no kaitējuma riska. Lai nostiprinātu ciešo saikni starp noteikumiem par produktu drošumu un noteikumiem par atbildību, arī neatbilstība šādām prasībām būtu jāuzskata par pamatu defektivitātes prezumpcijai. Tas ietver gadījumus, kad produkts nav aprīkots tā, lai tas varētu reģistrēt informāciju par ekspluatāciju, kā prasīts Savienības vai valsts tiesību aktos. Šāda pati pieeja būtu jāpiemēro arī tad, ja ir acīmredzami darbības traucējumi, piemēram, stikla pudele sasprāgst normālas lietošanas laikā, jo prasītāja pienākums pierādīt defektivitāti apstākļos, kad defektivitātes esība ir neapstrīdama, būtu pārāk apgrūtināošs.
- (34) Valsts tiesām būtu jāprezumē, ka produkts ir defektīvs vai ka pastāv cēloņsakarība starp kaitējumu un defektivitāti (vai abi kopā), arī tad, ja, neskarot atbildētāja atklāto informāciju, prasītājam būtu pārmērīgi grūti pierādīt produkta defektivitāti vai cēloņsakarību (vai abus kopā), ņemot vērā lietas tehnisko vai zinātnisko sarežģītību. Šādos gadījumos pierādījumu prasīšana apdraudētu tiesību uz kompensāciju īstenošanas efektivitāti. Tāpēc prezumpcija būtu jāatspēko izgatavotājiem, jo tiem ir speciālās zināšanas un tie ir labāk informēti nekā aizskartā persona. Tehniskā vai zinātniskā sarežģītība valstu tiesās būtu jānosaka katrā gadījumā individuāli, ņemot vērā dažādus faktorus. Šiem faktoriem būtu jāietver produkta sarežģītā daba, piemēram, ja runa ir par novatorisku medicīnisku ierīci; izmantotās tehnoloģijas sarežģītā daba, piemēram, ja runa ir par mašīnmācīšanos; prasītāja analizējamās informācijas un datu sarežģītā daba; cēloņsakarības sarežģītā daba, piemēram, ja runa ir par saikni starp zālēm vai pārtikas produktu un veselības stāvokļa pasliktināšanos vai saikni, kuras pierādīšanai prasītājam būtu jāskaidro mākslīgā intelekta sistēmas iekšējās darbības mehānisms. Arī pārmērīgu grūtību novērtējums būtu jāveic valstu tiesām, katru gadījumu vērtējot individuāli. Lai gan prasītājam būtu jāsniedz argumenti, kuri apliecina pārmērīgu grūtību esību, pierādījumi par šādām grūtībām nebūtu jāprasa. Piemēram, lai prasībā, kas attiecas uz mākslīgā intelekta sistēmu, tiesa lemtu, ka pastāv pārmērīgas grūtības, nebūtu jāprasa, lai prasītājs skaidro mākslīgā intelekta sistēmas specifiskās iezīmes vai to, kā šīs iezīmes apgrūtina cēloņsakarības konstatēšanu. Atbildētājam vajadzētu būt iespējai apstrīdēt to, ka pastāv pārmērīgas grūtības.
- (35) Tomēr, lai saglabātu taisnīgu riska sadali un izvairītos no pierādīšanas pienākuma apvēršanas, būtu jāprasa, lai prezumpcijas izmantošanas gadījumā prasītājs, ja viņa grūtības ir saistītas ar defektivitātes pierādīšanu pierāda, balstoties uz pietiekami relevantiem pierādījumiem, ka produkts, visticamāk, ir bijis defektīvs, vai ja viņa grūtības ir saistītas ar cēloņsakarības pierādīšanu, – ka produkta defektivitāte ir šā kaitējuma visticamākais cēlonis.

- (36) Lai taisnīgi sadalītu risku, ekonomikas dalībnieki būtu jāatbrīvo no atbildības, ja tie var pierādīt, ka pastāv specifiski attaisnojoši apstākļi. Tiem nevajadzētu būt atbildīgiem, ja tie var pierādīt, ka kāda cita persona ir likusi produktam pamest izgatavošanas procesu pretēji to gribai vai ka produkta defektivitāti ir izraisījusi atbilstība obligātajiem noteikumiem.
- (37) Laišana tirgū vai nodošana ekspluatācijā parasti ir brīdis, kad produkts vairs nav izgatavotāja kontrolē, bet izplatītājiem tas ir brīdis, ka tie produktu dara pieejamu tirgū. Tāpēc izgatavotāji būtu jāatbrīvo no atbildības, ja tie pierāda, ka ir iespējams, ka brīdī, kad tie produktu laida tirgū vai nodeva ekspluatācijā, kaitējumu izraisījusi defektivitāte nepastāvēja vai ka defektivitāte radās pēc minētā brīža. Tomēr, tā kā digitālās tehnoloģijas dod iespēju izgatavotājiem saglabāt kontroli pēc produkta laišanas tirgū vai nodošanas ekspluatācijā, izgatavotājiem būtu jāpaliek atbildīgiem par defektivitāti, kas rodas pēc minētā brīža to kontrolē esošas programmatūras vai saistītu pakalpojumu — gan atjauninājumu, gan jauninājumu, gan mašīnmācīšanās algoritmu — rezultātā. Šāda programmatūra vai saistītie pakalpojumi būtu jāuzskata par izgatavotāja kontrolē esošiem tad, ja izgatavotājs tos piegādā vai ja izgatavotājs pilnvaro trešo personu tos piegādāt vai citādi ietekmē to piegādi.
- (38) Iespēja ekonomikas dalībniekam izvairīties no atbildības, pierādot, ka defekts radās pēc tam, kad tas produktu laida tirgū vai nodeva to ekspluatācijā, būtu jāierobežo arī tad, ja produkta defektivitāte ietver tādu programmatūras atjauninājumu vai jauninājumu trūkumu, kas vajadzīgi, lai novērstu kiberdrošības ievainojamības un saglabātu produkta drošumu. Šādas ievainojamības var produktu ietekmēt tā, ka tas rada kaitējumu šīs direktīvas nozīmē. Atzīstot izgatavotāju atbildību saskaņā ar Savienības tiesību aktiem par produktu drošumu visā to aprites ciklā, piemēram, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/745⁴⁹, izgatavotājiem vajadzētu būt atbildīgiem arī par kaitējumu, kas radies sakarā ar to, ka tie nav piegādājuši programmatūras drošuma atjauninājumus vai jauninājumus, kuri, reaģējot uz jauniem kiberdrošības riskiem, vajadzīgi produktu ievainojamību novēršanai. Šāda atbildība nebūtu jāpiemēro, ja šādas programmatūras piegāde vai uzstādīšana ir ārpus izgatavotāja kontroles, piemēram, ja produkta īpašnieks neuzstāda atjauninājumu vai jauninājumu, kas piegādāts, lai nodrošinātu vai uzturētu produkta drošības līmeni.
- (39) Lai risks tiktu sadalīts taisnīgi, izgatavotājus būtu jāatbrīvo no atbildības arī tad, ja tie pierāda, ka zinātnisko un tehnisko zināšanu līmenis, kas noteikts attiecībā pret objektīvi pieejamo zināšanu visaugstāko līmeni un ne attiecībā pret konkrētā izgatavotāja faktisko zināšanu līmeni brīdī, kad produkts atradās to kontrolē, bija tāds, ka defektivitāti nevarēja atklāt.
- (40) Var rasties situācijas, kurās par vienu un to pašu kaitējumu ir atbildīgas vismaz divas personas, jo īpaši tad, ja produktā, kurš radījis kaitējumu, ir integrēta defektīva sastāvdaļa. Šādā gadījumā aizskartajai personai būtu jāvar prasīt kompensāciju gan no izgatavotāja, kas savā produktā integrējis defektīvo sastāvdaļu, gan no paša sastāvdaļas izgatavotāja. Lai nodrošinātu patērētāju aizsardzību, šādās situācijās visas personas būtu jāsauc pie atbildības solidāri.
- (41) Var rasties situācijas, kurās papildus produkta defektivitātei personu, kuras nav iespējami atbildīgais ekonomikas dalībnieks, rīcība vai bezdarbība veicina kaitējuma

---

⁴⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/745 (2017. gada 5. aprīlis), kas attiecas uz medicīniskām ierīcēm, ar ko groza Direktīvu 2001/83/EK, Regulu (EK) Nr. 178/2002 un Regulu (EK) Nr. 1223/2009 un atceļ Padomes Direktīvas 90/385/EEK un 93/42/EEK (OV L 117, 5.5.2017., 1. lpp.).

cēloni, piemēram, kad trešā persona izmanto produkta kiberdrošības ievainojamību. Patērētāju aizsardzības interesēs, ja produkts ir defektīvs, piemēram, tādas ievainojamības dēļ, kas produktu padara mazāk drošu, nekā plašai sabiedrībai ir tiesības gaidīt, šādas rīcības vai bezdarbības rezultātā ekonomikas dalībnieka atbildība nebūtu jāsamazina. Tomēr, ja kaitējuma rašanos nolaidīgi veicinājušas pašas aizskartās personas, vajadzētu būt iespējai ekonomikas dalībnieka atbildību samazināt vai atteikt.

- (42) Patērētāju aizsardzības mērķa sasniegšana tiktu apdraudēta, ja būtu iespējams ekonomikas dalībnieka atbildību ierobežot vai izslēgt ar līguma noteikumiem. Tāpēc līgumiskas atkāpes nevajadzētu pieļaut. Tā paša iemesla dēļ valsts tiesību aktos nevajadzētu pieļaut iespēju atbildību ierobežot vai izslēgt, piemēram, nosakot ekonomikas dalībnieka atbildībai finansiālus griestus.
- (43) Tā kā produkti laika gaitā noveco un augot zinātnes un tehnoloģiju attīstības līmenim, tiek izstrādāti stingrāki drošuma standarti, nebūtu saprātīgi likt izgatavotājiem par savu produktu defektivitāti atbildēt neierobežotu laika periodu. Tāpēc atbildībai vajadzētu būt ierobežotai uz saprātīgu laika periodu, proti, uz 10 gadiem pēc laišanas tirgū, neskarot jau celtas prasības. Lai gadījumos, kad atbilstoši medicīniskiem pierādījumiem personiska aizskārums simptomi parādās lēnām, nepieļautu, ka tiek nepamatoti liegta iespēja prasīt kompensāciju, attiecībā uz šādiem gadījumiem būtu jāparedz 15 gadu noilgums.
- (44) Tā kā būtiski modificēti produkti pēc būtības ir jauni produkti, pēc produkta būtiskas modifikācijas, piemēram, pārražošanas, kā rezultātā produkts modificēts tā, ka var tikt ietekmēta tā atbilstība piemērojamajām drošuma prasībām, noilguma periods būtu jāsāk skaitīt no jauna.
- (45) Lai sekmētu šīs direktīvas saskaņotu interpretēšanu valstu tiesās, dalībvalstīm būtu jāpublicē relevantie tiesu spriedumi par produktatbildību.
- (46) Komisijai šī direktīva būtu jāizvērtē. Saskaņā ar 22. punktu Iestāžu nolīgumā starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi un Eiropas Komisiju par labāku likumdošanas procesu⁵⁰ minētais izvērtējums būtu jāveic, balstoties uz pieciem kritērijiem (efektivitāte, lietderīgums, nozīmīgums, saskaņība un ES pievienotā vērtība), un tam būtu jākalpo par pamatu iespējamu nākotnes pasākumu ietekmes novērtējumiem. Juridiskās noteiktības labad šo direktīvu nevajadzētu piemērot produktiem, kuri laisti tirgū vai nodoti ekspluatācijā Savienības tirgū pirms tās transponēšanas datuma. Lai nodrošinātu nepārtrauktību attiecībā uz atbildību saskaņā ar Direktīvu 85/374/EEK par kaitējumu, ko radījuši defektīvi produkti, kuri laisti tirgū vai nodoti ekspluatācijā pirms minētā datuma, ir jāparedz pārejas noteikumi.
- (47) Tā kā šīs direktīvas mērķus, proti, nodrošināt iekšējā tirgus darbību, neizkropļotu konkurenci un augstu patērētāju aizsardzības līmeni, Savienības mēroga preču tirgus dēļ nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet kopīgu noteikumu par atbildību saskaņošanas ietekmes dēļ tos var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredzēti vienīgi tie pasākumi, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai,

---

⁵⁰ Iestāžu 2016. gada 13. aprīļa Nolīgums starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi un Eiropas Komisiju par labāku likumdošanas procesu (OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.).

I NODAĻA

Vispārīgi noteikumi

1. pants

Priekšmets

Šī direktīva nosaka kopīgus noteikumus par ekonomikas dalībnieku atbildību par kaitējumu, ko fiziskām personām radījuši defektīvi produkti.

2. pants

Darbības joma

1. Šo direktīvu piemēro produktiem, kas laisti tirgū vai nodoti ekspluatācijā pēc [PB: norādīt datumu: 12 mēneši pēc stāšanās spēkā].
2. Šo direktīvu nepiemēro kaitējumam, kas izriet no kodolavārijām, ciktāl atbildību par šādu kaitējumu aptver dalībvalstu ratificētās starptautiskās konvencijās.
3. Šī direktīva neskar:
  - a) Savienības tiesību aktu par persondatu aizsardzību piemērojamību, jo īpaši Regulas (ES) 2016/679, Direktīvas 2002/58/EK un Direktīvas (ES) 2016/680 piemērojamību;
  - b) valstu noteikumus par regresa tiesībām attiecībās starp vismaz diviem ekonomikas dalībniekiem, kas ir solidāri atbildīgi saskaņā ar 11. pantu, vai tad, ja kaitējumu izraisījis gan defektīvs produkts, gan trešās personas darbība vai bezdarbība, kā minēts 12. pantā;
  - c) jebkādas tiesības, kas aizskartajai personai var būt saskaņā ar valsts noteikumiem par līgumisko atbildību vai par ārpuslīgumisko atbildību, kas neizriet no produkta defektivitātes, ieskaitot valstu tiesību aktus, ar ko īsteno Savienības tiesību aktus, piemēram, [MI atbildības direktīvu];
  - d) jebkādas tiesības, kuras aizskartajai personai var būt saskaņā ar jebkādu speciālu atbildības sistēmu, kas 1985. gada 30. jūlijā pastāvēja valsts tiesību aktos.

3. pants

Saskaņošanas līmenis

Dalībvalstis savos valsts tiesību aktos nesaglabā vai neievieš noteikumus, kuri atšķiras no šīs direktīvas noteikumiem, arī stingrākus vai mazāk stingrus noteikumus, ar kuriem tiktu sasniegts atšķirīgs patērētāju aizsardzības līmenis, ja vien šajā direktīvā nav paredzēts citādi.

4. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- 1) “produkts” ir visas kustamas lietas, pat ja tās integrētas kādā citā kustamā lietā vai nekustamā īpašumā. “Produkts” ir arī elektroenerģija, digitālas izgatavošanas datnes un programmatūra;
- 2) “digitāla izgatavošanas datne” ir kustamas lietas digitāla versija vai digitāla veidne;
- 3) “sastāvdaļa” ir jebkura materiāla vai nemateriāla lieta vai jebkāds saistīts pakalpojums, ko produkta izgatavotājs integrē produktā vai savstarpēji savieno ar produktu vai kas ir šā izgatavotāja kontrolē;
- 4) “saistīts pakalpojums” ir digitāls pakalpojums, kas ir integrēts produktā vai ar to savstarpēji savienots tā, ka tā neesības gadījumā produkts nevarētu izpildīt vienu vai vairākas savas funkcijas;
- 5) “izgatavotāja kontrole” ir situācija, kad produkta izgatavotājs atļauj a) trešai personai integrēt, savstarpēji savienot vai piegādāt sastāvdaļu, arī programmatūras atjauninājumus vai jauninājumus, vai b) produkta modificēšanu;
- 6) “kaitējums” ir materiāli zaudējumi, kas izriet no:
  - a) nāves vai personiska aizskāruma, ieskaitot medicīniski atzītu kaitējumu psiholoģiskajai veselībai;
  - b) īpašuma aizskāruma vai tā iznīcināšanas, izņemot:
    - i) pašu defektīvo produktu,
    - ii) produktu, kam kaitējumu nodarījusi defektīva minētā produkta sastāvdaļa,
    - iii) īpašumu, ko izmanto tikai profesionāliem mērķiem;
  - c) tādu datu zuduma vai bojājumiem, ko neizmanto tikai profesionāliem mērķiem;
- 7) “dati” ir dati, kas definēti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2022/868⁵¹ 2. panta 1) punktā;
- 8) “laist tirgū” nozīmē produktu pirmo reizi darīt pieejamu Savienības tirgū;
- 9) “darīt pieejamu tirgū” nozīmē komercdarbības gaitā par maksu vai bez maksas piegādāt produktu izplatīšanai, patēriņam vai izmantošanai Savienības tirgū;
- 10) “nodošana ekspluatācijā” ir produkta pirmā lietošanas reize Savienībā komercdarbības gaitā par maksu vai bez maksas apstākļos, kad produkts pirms tā pirmās lietošanas reizes nav ticis laists tirgū;
- 11) “izgatavotājs” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas izstrādā, izgatavo vai ražo kādu produktu vai pasūta šā produkta projektēšanu vai izgatavošanu vai kas šo produktu tirgo ar savu vārdu vai preču zīmi, vai kas produktu izstrādā, izgatavo vai ražo savai lietošanai;

---

⁵¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/868 (2022. gada 30. maijs) par Eiropas datu pārvaldību un ar ko groza Regulu (ES) 2018/1724 (Datu pārvaldības akts) (OV L 152, 3.6.2022., 1. lpp.).

- 12) “pilnvarotais pārstāvis” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas iedibināta Savienībā un ir saņēmusi izgatavotāja rakstisku pilnvaru rīkoties tā vārdā, veicot konkrētus uzdevumus;
- 13) “importētājs” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas iedibināta Savienībā un kas laiž Savienības tirgū trešās valsts produktu;
- 14) “izpildes pakalpojumu sniedzējs” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas komercdarbības gaitā sniedz vismaz divus no šādiem pakalpojumiem: īpašumā neesoša produkta glabāšana noliktavā, iesaiņošana, adresēšana un izsūtīšana, izņemot pasta pakalpojumus, kuri definēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/67/EK⁵² 2. panta 1. punktā, paku piegādes pakalpojumus, kas definēti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/644⁵³ 2. panta 2) punktā, un jebkādu citus pasta pakalpojumus vai kravu pārvadājumu pakalpojumus;
- 15) “izplatītājs” ir jebkura fiziska vai juridiska persona piegādes ķēdē, kas nav izgatavotājs vai importētājs un kas produktu dara pieejamu tirgū;
- 16) “ekonomikas dalībnieks” ir produkta vai sastāvdaļas izgatavotājs, saistītā pakalpojuma sniedzējs, pilnvarotais pārstāvis, importētājs, izpildes pakalpojumu sniedzējs vai izplatītājs;
- 17) “tiešsaistes platforma” ir tiešsaistes platforma, kas definēta 2. panta h) punktā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES).../... par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu (digitālo pakalpojumu tiesību akts)⁺.

II NODAĻA

Konkrēti noteikumi par atbildību par defektīviem produktiem

5. pants

Tiesības uz kompensāciju

1. Dalībvalstis nodrošina, ka jebkurai fiziskai personai, kurai radies defektīva produkta izraisīts kaitējums, (“aizskartā persona”) ir tiesības uz kompensāciju saskaņā ar šīs direktīvas noteikumiem.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka kompensācijas prasības saskaņā ar 1. punktu ir tiesīga iesniegt arī:
  - a) persona, kas pārņēmusi vai kam subrogētas aizskartās personas tiesības atbilstoši tiesību aktiem vai līgumam; vai
  - b) persona, kura rīkojas vienas vai vairāku aizskarto personu vārdā saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem.

⁵² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 97/67/EK (1997. gada 15. decembris) par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai (OV L 15, 21.1.1998., 14. lpp.).

⁵³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/644 (2018. gada 18. aprīlis) par pārrobežu paku piegādes pakalpojumiem (OV L 112, 2.5.2018., 19. lpp.).

⁺ PB: ievietot tekstā tās direktīvas numuru, kas ietverta dokumentā PE-CONS 30/22 (2020/0361(COD)), un zemsvītras piezīmē norādīt minētās direktīvas numuru, datumu, nosaukumu un atsauci uz OV.

6. pants

Defektivitāte

1. Produktu uzskata par defektīvu tad, ja tā drošums nav tāds, kādu plašai sabiedrībai ir tiesības gaidīt, ņemot vērā visus apstākļus, ieskaitot šādus:
  - a) produkta noformējums, ieskaitot uzstādīšanas, lietošanas un apkopes instrukcijas;
  - b) saprātīgi paredzama produkta atbilstoša un neatbilstoša lietošana;
  - c) ietekme, kādu uz produktu atstāj jebkāda spēja turpināt mācīties pēc izmantošanas sākšanas;
  - d) ietekme, kādu uz produktu atstāj citi produkti, kuru izmantošana kopā ar konkrēto produktu varētu tikt saprātīgi sagaidīta;
  - e) laika brīdis, kad produkts laists tirgū vai nodots ekspluatācijā, vai — ja pēc minētā laika brīža izgatavotājs joprojām saglabā kontroli pār produktu — laika brīdis, kad izgatavotājam vairs nav kontroles pār produktu;
  - f) produkta drošuma prasības, ieskaitot drošumam relevantas kibernetikas prasības;
  - g) jebkāda regulatīvas iestādes vai 7. pantā minēta ekonomikas dalībnieka iejaukšanās attiecībā uz produkta drošumu;
  - h) to galalietotāju konkrētās gaidas, kam produkts paredzēts.
2. Produktu neuzskata par defektīvu vien tāpēc, ka tirgū jau ir laists vai jau ir nodots ekspluatācijā vai pēc tam tiek laists tirgū vai nodots ekspluatācijā labāks produkts, arī produkta atjauninājumi un jauninājumi.

7. pants

Par defektīviem produktiem atbildīgie ekonomikas dalībnieki

1. Dalībvalstis nodrošina, ka pie atbildības par defektīva produkta radīto kaitējumu var saukt minētā produkta izgatavotāju.

Dalībvalstis nodrošina, ka tad, ja produkts ir defektīvs un tam par iemeslu ir defektīva sastāvdaļa, pie atbildības par to pašu kaitējumu var saukt arī defektīvās sastāvdaļas izgatavotāju.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka tad, ja defektīvā produkta izgatavotājs ir iedibināts ārpus Savienības, pie atbildības par minētā produkta radīto kaitējumu var saukt defektīvā produkta importētāju un izgatavotāja pilnvaroto pārstāvi.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka tad, ja defektīvā produkta izgatavotājs ir iedibināts ārpus Savienības un neviens no 2. punktā minētajiem ekonomikas dalībniekiem nav iedibināts Savienībā, pie atbildības par defektīvā produkta radīto kaitējumu var saukt izpildes pakalpojumu sniedzēju.
4. Jebkuru fizisku vai juridisku personu, kura modificē produktu, kas jau laists tirgū vai nodots ekspluatācijā, uzskata par produkta izgatavotāju 1. punkta vajadzībām tad, ja saskaņā ar relevantajiem Savienības vai valsts noteikumiem par produktu drošumu modifikāciju uzskata par būtisku un ja modifikāciju veic ārpus sākotnējā izgatavotāja kontroles.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka tad, ja nevar identificēt izgatavotāju saskaņā ar 1. punktu vai – ja izgatavotājs ir iedibināts ārpus Savienības – nevar identificēt ekonomikas dalībnieku saskaņā ar 2. vai 3. punktu, pie atbildības var saukt ikvienu produkta izplatītāju, ja:
- a) prasītājs pieprasa, ka izplatītājs identificē ekonomikas dalībnieku vai personu, kura izplatītājam piegādājusi produktu; un
  - b) izplatītājs 1 mēneša laikā pēc pieprasījuma saņemšanas nevar identificēt ekonomikas dalībnieku vai personu, kura izplatītājam piegādājusi produktu.
6. Šā panta 5. punktu piemēro arī jebkuram tiešsaistes platformu pakalpojuma sniedzējam, kas patērētājiem dod iespēju slēgt distances līgumus ar tirgotājiem un kas nav izgatavotājs, importētājs vai izplatītājs, ar nosacījumu, ka ir izpildīti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) .../... par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu (digitālo pakalpojumu tiesību akts)⁺ 6. panta 3. punkta nosacījumi.

8. pants

Pierādījumu atklāšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka pēc tādas aizskartās personas pieprasījuma, kura pieprasa kompensāciju par defektīva produkta radīto kaitējumu (prasītājs) un kura iesniegusi faktus un pierādījumus, kas ir pietiekami, lai kompensācijas prasība būtu ticama, valstu tiesas atbildētājam var uzdot atklāt tā rīcībā esošos relevantos pierādījumus.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka valstu tiesas, uzdodot atklāt pierādījumus, aprobežojas tikai ar to, kas ir vajadzīgs un samērīgs 1. punktā minētās prasības pamatošanai.
3. Nosakot, vai atklāšana ir samērīga, valstu tiesas ņem vērā visu pušu, arī iesaistīto trešo personu, leģitīmās intereses, jo īpaši attiecībā uz konfidencialas informācijas un komercnoslēpumu aizsardzību Direktīvas (ES) 2016/943 2. panta 1) punkta nozīmē.
4. Dalībvalstis nodrošina, ka tad, ja atbildētājam uzliek pienākumu atklāt informāciju, kas ir komercnoslēpums vai iespējams komercnoslēpums, valstu tiesas pēc kādas puses pietiekami pamatota pieprasījuma vai pēc savas iniciatīvas var veikt konkrētus pasākumus, kas vajadzīgi, lai saglabātu minētās informācijas konfidencialitāti, kad to izmanto vai uz to atsaucas tiesas procesa laikā.

9. pants

Pierādīšanas pienākums

1. Dalībvalstis nodrošina, ka prasītājam ir pienākums pierādīt produkta defektivitāti, radīto kaitējumu un cēloņsakarību starp defektivitāti un kaitējumu.
2. Prezumē, ka produkts ir defektīvs, ja ir izpildīts kāds no šiem nosacījumiem:
  - a) atbildētājs nav izpildījis pienākumu atklāt tā rīcībā esošus relevantus pierādījumus saskaņā ar 8. panta 1. punktu;
  - b) prasītājs konstatē, ka produkts neatbilst Savienības vai valsts tiesību aktos noteiktajām obligātajām drošuma prasībām, kas paredzētas tam, lai aizsargātu pret tāda kaitējuma risku, kāds ir radies; vai

---

⁺ PB: ievietot tekstā tās direktīvas numuru, kas ietverta dokumentā PE-CONS 30/22 (2020/0361(COD)), un zemsvītras piezīmē norādīt minētās direktīvas numuru, datumu, nosaukumu un atsauci uz OV.

- c) prasītājs konstatē, ka kaitējumu izraisījis acīmredzams produkta darbības traucējums normālas lietošanas laikā vai parastos apstākļos.
3. Prezumē, ka starp produkta defektivitāti un kaitējumu ir cēloņsakarība, ja ir konstatēts, ka produkts ir defektīvs un radītais kaitējums ir tāda veida, kas ir tipisks konkrētajam defektam.
4. Gadījumos, kad valsts tiesa spriež, ka tehniskās vai zinātniskās sarežģītības dēļ prasītājam ir pārmērīgas grūtības pierādīt produkta defektivitāti vai cēloņsakarību starp defektivitāti un kaitējumu, vai abus šos aspektus, prezumē, ka produkts ir defektīvs vai ka pastāv cēloņsakarība starp produkta defektivitāti un kaitējumu, vai ka ir spēkā abi šie aspekti, ja prasītājs uz pietiekami relevantu pierādījumu pamata ir pierādījis, ka
- a) produkts veicināja kaitējuma rašanos; un
- b) produkts, visticamāk, bija defektīvs vai tā defektivitāte, visticamāk, ir kaitējuma cēlonis, vai abus, proti, ka produkts, visticamāk, bija defektīvs un tā defektivitāte visticamāk, ir kaitējuma cēlonis.
- Atbildētājam ir tiesības apstrīdēt pārmērīgu grūtību esību vai pirmajā daļā minēto varbūtību.
5. Atbildētājam ir tiesības atspēkot jebkuru no 2., 3. un 4. punktā minētajām prezumpcijām.

10. pants

Atbrīvojums no atbildības

1. 7. pantā minētais ekonomikas dalībnieks nav atbildīgs par defektīva produkta radīto kaitējumu, ja šis ekonomikas dalībnieks pierāda jebko no tālāk minētā:
- a) izgatavotāja vai importētāja gadījumā — ka tas nelaida produktu tirgū vai nenodeva to ekspluatācijā;
- b) izplatītāja gadījumā — ka tas nedarīja produktu pieejamu tirgū;
- c) ka ir iespējams, ka kaitējumu izraisījušie defekti nepastāvēja, kad produktu laida tirgū, nodeva ekspluatācijā vai — izplatītāja gadījumā — darīja pieejamu tirgū, vai ka defektivitāte radās pēc minētā brīža;
- d) ka defektivitāte radās tāpēc, ka produktam bija jāatbilst obligātiem noteikumiem, kurus izdevušas publiskās iestādes;
- e) izgatavotāja gadījumā — ka laikā, kad produktu laida tirgū vai nodeva ekspluatācijā, vai periodā, kad produkts bija izgatavotāja kontrolē, zinātnisko un tehnisko zināšanu līmenis objektīvi nebija tāds, ka defektivitāti varēja atklāt;
- f) 7. panta 1. punkta otrajā daļā minētajā defektīvas sastāvdaļas izgatavotāja gadījumā — ka produkta defektivitāte ir radusies tā produkta konstrukcijas dēļ, kurā sastāvdaļa integrēta, vai tādu instrukciju dēļ, kuras minētā produkta izgatavotājs devis sastāvdaļas izgatavotājam; vai
- g) 7. panta 4. punktā minētajā gadījumā, kad kāda persona produktu modificē, — ka kaitējumu izraisījusī defektivitāte ir saistīta ar tādu produkta daļu, kuru modifikācija nav skārusi.

2. Atkāpjoties no 1. punkta c) apakšpunkta, ekonomikas dalībnieks nav atbrīvots no atbildības, ja produkta defektivitāti radījis kāds no šādiem elementiem, ja vien tas ir izgatavotāja kontrolē:
- saistīts pakalpojums,
  - programmatūra, arī programmatūras atjauninājumi un jauninājumi, vai
  - drošuma uzturēšanai vajadzīgo programmatūras atjauninājumu vai jauninājumu trūkums.

III NODAĻA

Vispārīgi noteikumi par atbildību

11. pants

Vairāku ekonomikas dalībnieku atbildība

Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumos, kad par vienu un to pašu kaitējumu atbilstīgi šai direktīvai atbild vismaz divi ekonomikas dalībnieki, tos pie atbildības var saukt solidāri.

12. pants

Atbildības samazināšana

- Dalībvalstis nodrošina, ka tad, ja kaitējumu radījusi gan produkta defektivitāte, gan trešās personas darbība vai bezdarbība, ekonomikas dalībnieka atbildību nesamazina.
- Ekonomikas dalībnieka atbildību var samazināt vai atteikt tad, ja kaitējumu izraisījusi gan produkta defektivitāte, gan aizskartās personas vaina vai tās personas vaina, par kuru aizskartā persona ir atbildīga.

13. pants

Atbildības izslēgšana vai ierobežošana

Dalībvalstis nodrošina, ka šajā direktīvā paredzēto ekonomikas dalībnieka atbildību attiecībā pret aizskarto personu neierobežo vai neizslēdz ar līguma noteikumu vai valsts tiesību aktu.

14. pants

Noilgums

- Dalībvalstis nodrošina, ka tiek piemērots trīs gadu noilgums, lai ierosinātu lietu par kompensācijas pieprasīšanu attiecībā uz kaitējumu, kurš ir šīs direktīvas darbības jomā. Noilgums sākas dienā, kad aizskartā persona uzzinājusi vai kad tai būtu saprātīgi vajadzējis uzzināt par visu turpmāk minēto:
  - kaitējums,
  - defektivitāte,
  - tā relevantā ekonomikas dalībnieka identitāte, kas var tikt saukts pie atbildības par kaitējumu saskaņā ar 7. pantu.

Šī direktīva neskar dalībvalstu tiesību aktus, kas reglamentē pirmajā daļā minētā noilguma apturēšanu vai pārtraukšanu.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka šajā direktīvā paredzētās aizskartās personas tiesības beidzas pēc 10 gadu noilguma perioda, ko rēķina no datuma, kad faktiskais defektīvais produkts, kurš radījis kaitējumu, ticis laists tirgū, nodots ekspluatācijā vai būtiski modificēts, kā norādīts 7. panta 4. punktā, ja vien prasītājs šajā laika posmā nav rosinājis tiesvedību valsts tiesā pret ekonomikas dalībnieku, ko var saukt pie atbildības saskaņā ar 7. pantu.
3. Atkāpjoties no 2. punkta, ja aizskartā persona nav varējusi rosināt tiesvedību 10 gadu laikā personiska aizskāruma latentuma dēļ, šajā direktīvā paredzētās aizskartās personas tiesības beidzas pēc 15 gadu noilguma perioda.

IV NODAĻA

Nobeiguma noteikumi

15. pants

Pārredzamība

1. Dalībvalstis viegli pieejamā un elektroniskā formātā publicē visus galīgos spriedumus, kurus pieņēmušas to tiesas tiesvedībā, kas uzsākta atbilstoši šai direktīvai, kā arī citus relevantus galīgos spriedumus par produktatbildību. Publicēšanu veic bez kavēšanās pēc tam, kad pusēm ir paziņots pilnais rakstiskais spriedums.
2. Komisija var izveidot un uzturēt publiski pieejamu datubāzi, kurā ir 1. punktā minētie spriedumi.

16. pants

Pārskatīšana

Komisija līdz [PB: norādīt datumu: 6 gadi pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā] un pēc tam reizi piecos gados pārskata šīs direktīvas piemērošanu un iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai.

17. pants

Atcelšana un pārejas noteikums

1. Direktīvu 85/374/EEK atceļ no [PB: norādīt datumu: 12 mēneši pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā]. Tomēr to turpina piemērot produktiem, kas laisti tirgū vai nodoti ekspluatācijā pirms minētā datuma.
2. Atsauces uz Direktīvu 85/374/EEK uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu, un tās interpretē saskaņā ar korelācijas tabulu šīs direktīvas pielikumā.

18. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības vēlākais līdz [PB: norādīt datumu: 12 mēneši pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā]. Dalībvalstis tūlīt dara zināmus Komisijai minēto noteikumu tekstus.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai šādu atsauci pievieno to oficiālai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā šāda atsauce izdarāma.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

19. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

20. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā —
priekšsēdētāja*

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*